

▲ KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır H.Əliyev

DİPLOMAT

№ 8 (343) 7-13 Mart, Adar sal, 2016

Ji meha şûbatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet

Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti:

Hêjaye: 40 qəpik

ƏZİZ QADINLAR SİZİ 8 MART - BEYNƏLXALQ QADINLAR GÜNÜ MÜNASİBƏTİ İLƏ TƏBRİK EDİRİK

Səh. 2

Prezident İlham Əliyev 8 mart – Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə Azərbaycan qadınlarını təbrik edib

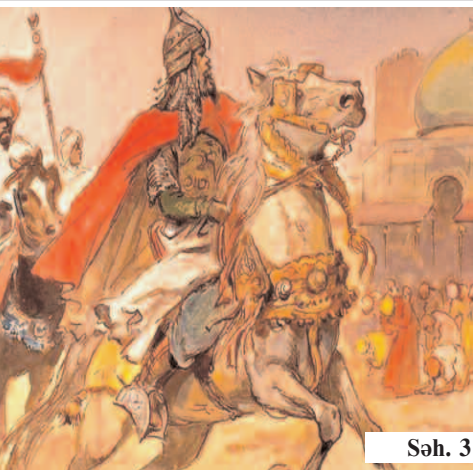
Səh. 4

1947-ci il. Mustafa Bərzani və onun kürd inqilabçıları Azərbaycanda

Səh. 16

Президент Барзани приказал провести кардинальные реформы

Səh. 3

Qüdsün xilaskarı Sultan Səlahəddin Əyyubi – əl-Kurdi

Səh. 8

Demirtaş: 'AKP 25 madeyên Cenevreyê îxlal dike'

Səh. 9

Yuksekdag: Ew ê xira bikin em ê ava bikin

Səh. 16

Посол Израиля в США высоко оценил "боевой дух" пешмерга

Kürdlər və Kürdüstan

Səh. 6

Nameya General Mele Mustafa Barzani di sala 1947an de ji Stalin re

Səh. 7

Dayikên Şemiyê aqûbeta jinên winda pirsîn

Səh. 9

Demirtaş'tan Davutoğlu'na: Kudretini iyi gösterdin; bütün Silopi, Cizre ve Sur'u yıkmışsın

Səh. 10

Barzani: IŞİD'i yendik, onu da yeneriz!

Səh. 11

Турецкие курды требуют отмены комендантского часа

Səh. 15

Səh. 8

Onder: Hikûmet beriya sazkirina zagonê dê îstifa bika

Səh. 9

Rûsya, ji bo Zaman û Cumhuriyetê bertek nîşanî Erdogan da

Səh. 14

Михаил Дегтярев призывает остановить трагедию курдов

Səh. 15

Палата представителей Конгресса США приняла резолюцию по геноциду езидов и христиан

Prezident İlham Əliyev 8 mart – Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə Azərbaycan qadınlarını təbrik edib

Təbrikdə deyilir:

Hörmətli xanımlar!

Sizi Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hamınıza cəsaətliliyi, səadət və uğurlar arzulayıram.

Azərbaycan qadınının cəmiyyətimizdə qazandığı yüksək mövqe və elmdə, təhsildə, mədəniyyətdə fəth etdiyi zirvələr bizim tarixi nailiyyətimiz, əbədi qürur mənbəyimizdir. Onun ictimai nüfuzu dövlət müstəqilliyinin bərpasının iyirmi beşinci ildönümünü vahid məfkurə ətrafında birləşmiş şəkildə qarşılamağa hazırlaşan Azərbaycanın müasir həyatının diqqətəlayiq gerçəkliyi. Azərbaycan xanımları ülvə amallar naminə zəngin ictimai fəaliyyətləri boyunca özlərinin daxili aləmlərinin ahəngdarlığını həmişə layiqincə qoruyub saxlamış, mürəkkəb sosial-siyasi dəyişikliklərin baş verdiyi ən müxtəlif dövrlərdə cəmiyyətimizin əsl mənəvi dayağı olmuşlar.

İnsan qəlbinin gözəlliklərinin tərənnümçüsü kövrək təbiətli qadın şair və musiqiçilərimizin, xeyirxahlıq, insanpərvərlik rəmzi qadın həkim və müəllimlərimizin adları yaxın

keçmişimizin hər bir səhifəsini bəzəyir. Milliliklə müasirliyin vəhdətini mənəviyyatının ayrılmaz tərkib hissəsinə çevirən Azərbaycan qadınının zərfliliyi, saflığı və sədaqəti söz, sənət abidələrimizdə əhatəli bədii təəcəssümünü tapmışdır. Xalqımızın onun cəmiyyət həyatında yaxından iştirakına münasibətinin nəticəsidir ki, Azərbaycanda qadın hərəkatının görkəmli xadimləri öz dərin zəkalarına, tükənməz potensiallarına güvənərək yeni tarixi şəraitdə böyük müvəffəqiyyətlər qazanmışlar.

İnanıram ki, sürətlə qloballaşan dünyada gənc nəslin çoxəsrlik tarixi-mədəni irsimizə ehtiram, vətənpərvərlik və azərbaycançılıq məfkurəsinə sədaqət ruhunda yetişdirilməsi üçün siz bundan sonra da əlinizdən gələni əsirgəməyəcək, bütün gücünüzü, istedad və bacarığınızı ölkənin intellektual-mənəvi sərvətlərinin zənginləşdirilməsi yolunda səfərbər edəcəksiniz.

Bayramınız mübarək olsun!

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 4 mart 2016-cı il.

Prezident İlham Əliyev Rusiya Baş nazirinin müavininin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Prezident İlham Əliyev Rusiya Federasiyası Baş nazirinin müavini Dmitri Roqozinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı Rusiya Federasiyası Baş nazirinin müavini Dmitri Roqozinin Azərbaycana səfərinin ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin gündəliyi ilə bağlı məsələlərin bir daha nəzərdən keçirilməsi üçün yaxşı imkan yaratdığını bildirdi. Prezident İlham Əliyev əlaqələrimizin möhkəmləndirilməsində Hökü-

lərimiz arasında ticarət dövriyyəsinə toxunan Prezident İlham Əliyev Azərbaycan məhsullarının Rusiyaya ixracının həcmnin artırılması ilə bağlı fəal iş aparıldığını dedi. Dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, ölkəmiz Rusiya ixracının Azərbaycan idxalında ənənəvi olaraq mühüm yerlərdən birini, hətta birinci yeri tutmasında maraqlıdır. Əməkdaşlığımızın bütün sahələrdə uğurla inkişaf etdiyini vurğulayan Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasında müxtəlif istiqamətlərdə,

arası Birgə Komissiyamız əməkdaşlığı daha da genişləndirməyə nail olub. Biz bu gün görürük ki, iki dövlətin başçıları arasında təmaslar nəinki artıb, bu təmaslar təkcə ikitərəfli münasibətləri deyil, hətta regional məsələlərin bütün spektrini əhatə edir".

Dmitri Roqozin hazırda beynəlxalq aləmdə, Yaxın Şərq regionunda meydana gələn təhdid və təhlükələrin, o cümlədən terror təhlükəsinin və digər məsələlərin regional səviyyədə müzakirə edilən mühüm məsələlərdən

Prezident İlham Əliyev BMT-nin Dünya Turizm Təşkilatının baş katibinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Prezident İlham Əliyev BMT-nin Dünya Turizm Təşkilatının baş katibi Taleb Rifainin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Dünya Turizm Təşkilatının baş katibi Taleb Rifai ölkəmizə ötən səfərlərini və həmin səfərlər çərçivəsində Prezident İlham Əliyev ilə görüşlərini xatırladı, bu görüşlər zamanı müzakirə olunan bir çox məsələlər, o cümlədən vizaların verilməsi, aşağı büdcəli uçuşların həyata keçirilməsi ilə bağlı işlərin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin rəhbərliyi ilə uğurla həyata keçirilməsini məmnunluqla qeyd etdi. Qonaq hər səfərində şəhərimizin gözəlliyinin onda xoş təəssürat yaratdığını dedi.

BMT-nin Dünya Turizm Təşkilatının baş katibi Taleb Rifai ilə keçirdikləri görüşləri məmnunluqla xatırlayan dövlətimizin başçısı Azərbaycanda turizmin inkişafına göstərdiyi dəstəyə görə ona minnətdarlığını bildirdi, qonağın verdiyi məsləhətlərin bu baxımdan önəmini qeyd etdi. Azərbaycanda turizmin daim prioritet sahələrdən biri olduğunu vurğulayan Prezident İlham Əliyev bu sahənin inkişaf etdirilməsi üçün ölkəmizin əlverişli coğrafi mövqeyinin, gözəl təbiətinin yaxşı imkanlar yaratdığını dedi. Dövlətimizin başçısı dünyada iqtisadi böhranın mövcud olduğu indiki zamanda turizm sahəsinin yeni iş yerlərinin yaradılması, ölkəyə maliyyə axınının təmin edilməsi və digər məsələlər baxımından əhəmiyyətini qeyd edərək Azərbaycanda turizm sektorunda islahatların davam etdirildiyini bildirdi. Dövlətimizin başçısı görülən işlər nəticəsində Azərbaycana səfər edəcək turistlərin sayının daha da artacağına ümidvar olduğunu söylədi.

Görüşdə Azərbaycanda turizm xidmətlərinin genişləndirilməsi, turizmin iqtisadiyyatın digər sahələri ilə əlaqələndirilməsi, ölkəmizdə turizm infrastrukturunun daha da inkişaf etdirilməsi ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı. Sonda xatirə şəkli çəkdirildi.

mətlərərası Birgə Komissiyanın fəaliyyətinin səmərəli olduğunu qeyd edərək ötən dövr ərzində komissiya tərəfindən bir sıra məsələlərin icra olunduğunu vurğuladı. Dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, bu gün hər iki ölkə ikitərəfli münasibətlərimizi strateji tərəfdaşlıq əlaqələri kimi xarakterizə edir. Prezident İlham Əliyev bunu əməkdaşlıq istiqamətində birgə əldə olunan nailiyyətlərə verilən yüksək qiymət kimi dəyərləndirdi.

Azərbaycan ilə Rusiya arasında fəal siyasi münasibətlərin olduğunu deyən Prezident İlham Əliyev dövlət başçıların mütəmadi əlaqələrinin mövcud olduğunu vurğulayaraq, həm şəxsi təmaslar, həm də telefon danışqları zamanı Rusiya Federasiyasının Prezidenti ilə çoxlu vacib məsələləri müzakirə etdiklərini və gündəlikdə duran bir çox məsələlərlə bağlı qarşılıqlı anlaşma əldə edildiyini bildirdi. Ölkə-

o cümlədən siyasi, iqtisadi, energetika, hərbi-texniki, humanitar sahələrdə mövcud olan ikitərəfli münasibətlərə Azərbaycan tərəfinin böyük əhəmiyyət verdiyini bildirdi. Dövlətimizin başçısı, həmçinin regional miqyasda müvafiq strukturlar çərçivəsində əməkdaşlıq formatının yaradıldığını, regional forumların keçirildiyini dedi, bu istiqamətdə müsbət dinamikanın müşahidə olunduğunu bildirdi. Prezident İlham Əliyev bu işə hər iki ölkənin siyasi rəhbərliyinin təkan verdiyini xüsusi qeyd edərək dövlətlərin müvafiq qurumlarının vahid istiqamətdə fəaliyyət göstərdiklərini vurğuladı.

Rusiya Federasiyası Baş nazirinin müavini Dmitri Roqozin dedi: "Cənab Prezident, xüsusi qeyd etmək istərdim ki, son illər dünyada baş verən iqtisadi böhranın və karbohidrogen bazasında məlum hadisələrin mövcud olmasına baxmayaraq, Hökumətlər-

olduğunu dedi. Rusiya Federasiyası ilə Azərbaycan Respublikası arasında ikitərəfli münasibətlərin hazırkı dövrdə ən yüksək səviyyədə olduğunu bildiren Dmitri Roqozin Hökumətlərarası Birgə Komissiya səviyyəsində əlaqələrin müxtəlif sahələrdə, o cümlədən iqtisadi, mədəni, təhsil və digər sahələrdə daha da genişləndirilməsi ilə bağlı məsələlərin müzakirə edildiyini vurğuladı. Dmitri Roqozin Rusiyaya qarşı sektoral sanksiyaların tətbiq olunduğu dövrdə Azərbaycanın Rusiya Federasiyasını fəal şəkildə dəstəklədiyini vurğulayaraq Azərbaycan kənd təsərrüfatı məhsullarının Rusiyaya ixracının artdığını məmnunluqla qeyd etdi. O, Azərbaycanın kənd təsərrüfatı məhsullarının Rusiyada çox yaxşı tanındığını dedi, ölkəmizin məhsullarının yerləşdirilməsi üçün xüsusi anbarların yaradıldığını diqqətə çatdırdı.

Selahəddin Eyyubi, tam 823 il önce (4 Mart 1193-cü ildə) 55 yaşında Şamda vəfat edib.

Selahəddin Eyyubi (tam adı Əl-Nasir Salahəddin Yusif ibn Əyyub olub- Sultan Salahəddin el-Kurdi) (d. 1138 – ö. 4 Mart 1193). Misir, Suriya, Yəməni və Fələstin sultanı və Əyyubi sülaləsinin ilk hökmdarı. 2 Oktyabr 1187-də Qüdsü səlibçilərdən alaraq şəhərdə 88 il sürmüş xristian ağılığına son qoymuş, avropalıların ardı ardınca düzəltmələri III səlib yürüşünü təsirsiz hala gətirmişdir. Salahəddin, ərəb, türk, kürd və ümumiyyətlə müsəlman aləminin qəhrəmanı hesab olunur.

İlk illəri

Selahəddin təxminən 1138-ci ildə müasir İraqın Tikrit şəhərində doğulmuş, kiçik yaşlarında təhsilini davam etdirmək üçün Dəməşqə göndərilmişdir. Onun atası Nəcməddin Əyyub, Baalbek əyalətinin əmiri idi. Salahəddin on il ərzində Hələb və Mosulun səlcuqlu atabəyi olan Nürəddin Zənginin sarayında yaşayıb orada dinşünaslığı öyrənmişdir. İbtidai hərbi təhsilini Nürəddin Zənginin sərkərdələrindən biri olan doğma əmisi Əsədəddin Şirkuhdan almış Salahəddin, onunla Misirdə yaradılmış Fatimi xilafətinə qarşı döyüşlərdə iştirak etmişdir. Nəticədə, o, 1169-cu ildə Misirin vəzirli təyin edildi. Misirdə Salahəddinin çiyinlərinə düşmüş əsas vəzifə ölkəni I Amalrikin başçılıq etdiyi Qüds səlibçi krallığına qarşı müdafiə etmək idi. Hamı Salahəddinin bu vəzifədə uzun çəkməyəcəyinə inanırdı, çünki ondan əvvəl Misirdə qısa müddət ərzində bir çox hökumət dəyişmişdi. Buna səbəb, biri birinin ardınca taxta çıxmış kiçik yaşlı xəlifələrin maraqlarını təmsil edən vəzirler arasında gedən rəqabət olmuşdur. Öncə Salahəddin ətrafına Suriya sünnilərindən ibarət bir qrup şəxsi yığdığına görə Misir ordusuna nəzarət edə bilmirdi, çünki sonuncu əsasən şiələrdən ibarət idi. Onların (yeni şiələrin) maraqlarının əsas müdafiəçisi hesab olunan xəlifə Əl-Ədid 1171-ci ildə vəfat etdikdən sonra, taxta yeni Abbasi sülaləsinin nümayəndəsi olan Əl-Müstədi çıxdı ki, o da sünni idi. Salahəddinin təkidi ilə, Bağdaddakı üləmalar cümə namazları zamanı artıq Əl-Müstədini vəsf etməyə başladılar. Artıq bütün Misirin hakimi olan Salahəddin rəsmi olaraq hələ də Nürəddin Zənginin nümayəndəsi hesab olunurdu. Sonuncu da öz növbəsində Bağdadda oturan Abbasi xəlifəsinin hakimiyyətini tanıyırdı.

Selahəddin Misirin iqtisadiyyatını canlandırır, ölkənin ordusunu təkmilləşdirdi. Atasının tövsiyyələrinə qulaq asaraq, özünü Nürəddin Zəngi ilə hər hansı münaqişədən qoruya bildi. Yalnız Nürəddin Zəngi 1174-cü ildə vəfat etdikdən sonra, Salahəddin ciddi hərbi əməliyyatlara başladı: əvvəlcə kiçik müsəlman dövlətlərinə, sonra isə səlibçilərə qarşı.

İndi Salahəddin artıq Misir sultanı adını daşıyırdı. Bununla o, yeni Əyyubi sülaləsinin əsasını qoyaraq, islamın sünni məzhəbini Misirin əsas məzhəbi elan etdi. Salahəddin öz torpaqlarını qərbə tərəf genişləndirməyə başladı. Əmisi Əsədəddin Şirkuhdan Fatimi tərəfdarlarının Nil çayı boyunca üsyanını yatırmasından istifadə edən Salahəddin Qırmızı dənizi keçərək Yəmənin işğalına yollandı. İslamda Salahəddin Vəliulla adını daşıyır, o da "Allaha yaxın olan şəxs" deməkdir.

Səlibçilərə qarşı mübarizə

Selahəddin iki dəfə, 1170-ci və 1172-ci illərdə, Nürəddin Zəngi tərəfindən Qüds krallığının işğalına yönəlmiş kampaniyalardan kənarda qaldı, çünki o, Misir və Suriya arasında "bufer zonasının" mövcudluğunda maraqlı idi. Onun fikri ilk olaraq Suriyanı ələ keçirmək idi. Nürəddin

Qüdsün xilaskarı Sultan Salahəddin Əyyubi – əl-Kurdi

Bu gün dünya tarixinə adını qızıl hərflərlə yazdırmış İslam Dünyasının xilaskarı Salahəddin Əyyubinin ölümündən 823 il ötür

Zənginin qəfil ölümü Salahəddinlə onun arasında yaranmaqda olan münaqişənin qarşısını aldı. Nürəddin Zənginin özündən sonra qoyub getdiyi oğlu Əs-Saleh İsmayıl Əl-Məlik hələ uşaq idi və o da 1181-ci ildə dünyasını dəyişdi.

Nürəddin Zənginin ölümündən dərhal sonra, Salahəddin qoşunla Dəməşqə doğru irəlilədi və şəhər aliləri tərəfindən qarşılandı. Öz hakimiyyətini möhkəmləndirmək üçün Salahəddin illərin sınağını keçmiş ənənəyə yol atır: o, Nürəddin Zənginin dul qalmış arvadı ilə evlənir. Nürəddin Zənginin hakimiyyəti altında olan iki ən böyük şəhər – Hələb və Mosul – yalnız sonralar (1176 və 1186-cı illərdə) Salahəddin tərəfindən ələ keçirildi. 20 may

oxumaq kimi anlayan de Şatyon 1185-ci ildə müsəlman zəvvarlarının karvanına hücum etdi. Qədim fransız mənbələrinin verdiyi yoxlanılmamış məlumatlara görə, bu karvana hücum zamanı Salahəddinin bacısı əsir götürülmüşdü. Həqiqətdə isə, de Şatyonun cəngavərləri Salahəddinin bacısı və onun oğlunun olduğu karvana yox, başqasına basqın etmişdilər.

1187-ci ilin iyulunda Salahəddinin qoşunları Qüds krallığının çox hissəsini geriye qaytarmağa müvəffəq oldular. Həmin il iyulun 4-ü Salahəddinin ordusu Qüds kraliçasının əri Gi de Luzinyan və Tripoli hökmdarı III Reymondun birgə qoşunları ilə Hattin döyüşü zamanı üz-üzə gəldi. Bu döyüş səlib yürüşləri tarixində dönüş anı hesab olunur. Müsəlman ordusu səlibçiləri darmadağın etmiş, əsirliyə düşən Reynald de Şatyon isə şəxsən Salahəddin tərəfindən edam edilmişdir. Gi de Luzinyan əsir düşsə də, Salahəddin ona rəhm etmişdir. Döyüşdən iki gün sonra, Salahəddinin əmri ilə səlibçilər arasında bilavasitə hərbi əmrləri yerinə yetirməklə məşğul olanların boynu vuruldu. Bu edamlar haqqında Salahəddinin şəxsi katibi İmadəddin də yazmışdır: "O, (Salahəddin) buyurdu ki, əsirlər

edam olunsun. Onun ətrafında bir çox alim, sufi və başqa möminlər yığılmışdı; onların hər biri də qollarını çirməyələrk və qılınclarını qınından çıxardaraq heç olmasa bir əsiri edam etməyi Salahəddindən xahiş edirdi. Salahəddin xoşbəxt üzlə taxtında əyləşmişdi. Kafərlər ümitsiz bir halda idilər."

Tarixçi Bəhaüddinin yazdığına görə, Salahəddin Qüdsü səlibçilərdən almamışdan əvvəl bunları söyləmişdir:

"Mən (Bəhaüddin) Salahəddinin yanında olarkən, o, çönlüb mənə dedi: "Allah bütün Fələstin üzərində qələbəni mənə verərsə, onda mən torpaqlarımı böləcəm, bunu da vəsiyyətimdə yazacam. Sonra da gəmiyə minib, frankları onların uzaq ölkələrinə qədər təqib edəcəm. Mən ya öləcəm, ya da bütün Yer kürəsini Allaha inanmayanlardan qurtaracağam."

Qısa müddət ərzində, Salahəddin səlibçilərin işğal etdiyi demək olar ki bütün şəhərləri geriye ala bildi. 88 il xristianların dayaq nöqtəsi olan Qüds 1187-ci il oktyabrın 2-də nəhayət Salahəddinin əlinə keçdi. Əvvəlcə, Salahəddin səlibçilərin şəhərdə qalmış hissələrinə çıxış yolu vermək istəmirdi. Onun fikrini dəyişdirən o oldu ki, xristianların başçılarından biri Balian İbelin Qüdsdə yaşayan 3-5 minə yaxın müsəlmanı öldürməyi və şəhərdəki müsəlman incilərini dağıtmağı söz verdi. Müşavirləri ilə məsləhətləşdikdən sonra, Salahəddin səlibçilərin şərtlərini qəbul etdi. Şəhərdən çıxmaq üçün hər bir frank girovpulu verməli idi. Bir çoxlarını girovsuz Qüdsdən buraxmasına baxmayaraq, . Salahəddin 7-8 minədək qadını qul etdi.

Xristian istehkamlarından yalnız Tir özünü saxlaya bildi. Şəhərin hökmdarı

Konrad Montferrat Tirin müdafiə xətlərini möhkəmlədi, Salahəddinin qoşunlarının iki mühasirəsinə tab gətirə bildi. 1188-ci ildə Gi de Luzinyan azadlığa buraxılaraq, öz yoldaşı Qüds kraliçası Sibillanın yanına qayıtdı. 1189-cu ildə bu kral ailəsi Montferratın məskəni olan Tiri öz krallığına qatmaq istədi. Lakin Montferrat, Gi de Luzinyanı kral kimi tanımaq istəmədi. De Luzinyan və kraliça Sibillaya qalan yeganə addım Əkr şəhərinin mühasirəsi oldu.

Hattin məğlubiyyəti və Qüdsün süqutu III səlib yürüşünə səbəb oldu. Bu məqsədlə İngiltərə və Fransada xüsusi "Salahəddin vergisi" yığılmağa başlandı. Bu yürüş, Əkr qalasını geriye qaytara bildi. İngiltərə kralı I Riçard Əkrdə əsir götürülmüş müsəlmanları edam etdikdən sonra, Salahəddinin əsiri olan frankların da aqibəti buna bənzər oldu. 1191-ci il sentyabrın 7-i Salahəddin və I Riçardın orduları Ərsuf ətrafında görüşdülər. Bu döyüşdən səlibçilər qalib çıxdılar. Salahəddinlə Riçard arasındakı münasibət hərbi rəqabətdən başqa qarşılıqlı hörmət üzərində qurulmuşdu. Məsələn, İngiltərə kralı döyüşlərin birində yaralandıqda, Salahəddin ona özünün şəxsi təbibinin qulluqlarını təklif etmişdi. Daha sonra, Ərsuf döyüşündə Riçard atını itirdikdə, müsəlmanların mərd soltanı öz rəqibinə iki at yolladı. Frankların düşərgəsində su çatışmazlığı haqqında eşitdikdə isə, Salahəddin onlara dağlardan yığılmış qar içində meyvə yolladı. Öz növbəsində, Riçard öz bacısını Salahəddinin qardaşına verməyi və Qüdsü onların toy hədiyyəsi etməyi təklif etdi.

İki hökmdar 1192-ici ildə Ramla müqaviləsini bağlayaraq, bu qərara gəldilər ki, Qüds müsəlmanların əlində qalsın, ancaq bir şərtlə ki, xristian zəvvarlarına heç bir maneə törədilməsin. Müqavilənin şərtlərinə görə, Latin krallığı indi Tirdən Caffaya qədər uzanan ensiz zolaq çərçivəsində yerləşməli idi.

1193-cü il martın 4-ü, I Riçardın Avropaya qayıtmasından dərhal sonra, Salahəddin vəfat etdi. Salahəddinin xəzinəsi açıldıqda məlum oldu ki, orada onun dəfninə belə çatacaq pul yoxdur. Səxavətli hökmdar var-dövlətinin çox hissəsini xeyriyyə işlərinə xərcləmişdi. Salahəddinin məqberəsi Dəməşqdəki Üməyyə məscidində yerləşir.

Tarixdə necə tanınır?

Xristianlara qarşı apardığı amansız mübarizəyə baxmayaraq, Salahəddin Avropada mərd cəngavər şöhrətini qazanmışdır. Onun şöhrəti o dərəcəyə çatmışdır ki, onun haqda epos yazılmış, və hətta dahi italyan şairi Dante Aliqieri onu cəhənnəmin xeyirxah dinsizlərin yaşadığı guşəsində təsvir etmişdir. Salahəddin həmçinin Sör Valter Skotun 1825-ci ildə yazdığı Tilsim əsərində də müsbət şəkildə göstərilmişdir. Səlibçilərin 1099-cu ildə Qüdsü işğal etdikdən sonra törətdikləri vəhşiliklərə baxmayaraq, Salahəddin girov pulunu ödəyən sırayı katolikləri və hətta xristian döyüşçülərini əfv etdi. Yunan pravoslav məzhəbinin tərəfdarları ilə daha yaxşı rəftar olunurdu, çünki onlar səlibçilərə qarşı çıxış etmişdilər. Salahəddin və onun yaşadığı dövr haqqında maraqlı məlumat Təriq Əlinin müəllifi olduğu Salahəddinin Kitabı romanında verilir.

Araşdırdı: Tahir Süleyman

1947-ci il. Mustafa Bərzani və onun kürd inqilabçıları Azərbaycanda

1946-cı ilin dekabrında İranda Mehabad respublikası süqut edir. İranın baş nazir Qəvame-Səltənə ilə Mehabadın lideri Qazi Məhəmməd arasında avqustda Tehrandə bağlanmış razılaşma pozulur və şah qoşunları həm Təbrizi, həm də Mehabadı ələ keçirir. 1947-ci ilin 30 martında Qazi Məhəmməd, qardaşı Sədr Qazi və Mehabad respublikasının müdafiə naziri Seyf Qazi dar ağacından asılır.

Şah qoşunlarına qarşı müqaviməti yalnız respublikanın Baş komandanı, general Mustafa Bərzani davam etdirir. 44 yaşlı Bərzani sonunda qüvvələr nisbətinin bərabər olmadığını və məğlubiyyətin qaçılmazlığını anlayaraq İranı tərk etmək və SSRİ-yə keçmək qərarına gəlir. 1947-ci ilin iyununda o, silahlı dəstəsi ilə Naxçıvanla sərhədi keçərək Azərbaycan ərazisinə, Culfaya daxil olur. Beləliklə, Bərzaninin və tərəfdarlarının 12 il davam edən SSRİ dövrü başlayır. Həmin dövrün bir neçə ili Azərbaycan SSR-də keçir.

SSRİ ərazisində dəfələrlə Bərzani ilə ünsiyyətdə olmuş əfsanəvi Sovet əks-kəşfiyyatçısı Pavel Sudoplatov (1907-1996) özünün 1990-cı illərdə işıq üzü görən "Xüsusi əməliyyatlar" adlı memuarlarında xatırlayır: "Bərzani SSRİ-yə gəlməzdən bir müddət əvvəl İrandakı kürd üsyançıların rəhbərləri şahın qurduğu tələyə düşürlər: onlar danışıqlar üçün Tehrana çağırılır, burada həbs edilir

və edam olunurlar. Yalnız Bərzani həmin qismətdən qaça bilir. Şah onu danışıqlara dəvət edəndə, Bərzani cavab verir ki, yalnız bir halda Tehrana gələ bilər - əgər şah özünün ailəsini girov kimi Bərzaninin mənzil-qərargahına göndərsə. Şahla ilkin danışıqlar davam edən müddətdə isə o, qüvvələrinin böyük hissəsini İranın şimal rayonlarına, SSRİ ilə sərhədin yaxınlığına yerləşdirir".

1947-ci ilin iyununda SSRİ Daxili işlər nazirinin müavini Vasili Ryasnoy Stalınə məruzə edir: "Bu ilin 15 iyununda Naxçıvan 41-ci sərhəd dəstəsinin hərbi müşahidəsinə görə, Sovet-İran sərhədindən cənub-qərbində İran təyyarələri peyda olaraq Ağgöl gölündən (İran) cənuba doğru uçuşlar keçirib. Onlar bizim ərazilərimizə 200 metrə qədər məsafədə daxil olublar. Elə həmin dövrdə bir neçə

bomba partlayışı da qeydə alınıb".

Qonşuların qeyri-adi hərbi fəallığının səbəbləri Moskva üçün sirr deyildi. Vasili Ryasnoyün həmin məruzəsində deyilirdi: "Əldə olunmuş bilgilərə görə, İran Kürdüstanında, Uşnu rayonunda (Urmiyə gölündən cənub-qərbə) 1947-ci ilin martından başlayaraq İran hökumət qoşunları ilə İraqdakı bərzan tayfasının tərsiləh olmaqdan imtina etmiş üzvləri arasında hərbi əməliyyatlar başlayıb. Kürd bərzan tayfası 1945-ci ildə İraqdan köçərək İranda məskunlaşıb".

Beləliklə, əvvəl İraqda, sonra isə İranda məğlubiyyətə düçar olmuş molla Mustafa Bərzani kor dalana sıxışdırıldığını yaxşı anlayaraq yeganə qurtuluş yolunu Azərbaycan ərazisinə keçməkdə görürdü. Onun hərbi birləşmələri Maku yaxınlığında şah qoşunlarını məğlub edərək SSRİ sərhədinə doğru hərəkət edirdilər.

Pavel Sudoplatov memuarlarında sərhəddə toplaşmış Bərzani tərəfdarlarının sayı barədə yazır: "Sərhədi keçən Bərzani tərəfdarlarının sayı 2 minə yaxın döyüşçüdən ibarət idi, elə bir o qədər də onların ailə üzvləri vardı". Ancaq digər Sovet əks-kəşfiyyatçısı - Vadim Udilov isə özünün "SSRİ-də terror aktları və təxribatlar" kitabında onların sayının 500 nəfər olduğunu yazır.

İyunun 15-də İran təyyarələrinin bombardmanı altında Araz çayı boyu sərhədə ilk kürd dəstəsi yaxınlaşır. Dəstədən 2 nəfər Sovet sahilinə keçərək

vaxt kürdlər silahlarının bir hissəsini İran tərəfdəki qamışlıqlarda gizlədərək sərhədi keçirlər. İyunun 19-da SSRİ Daxili işlər nazirliyi əməliyyatın nəticələrinə dair Stalınə məlumat

göndərir: "İyunun 18-i axşama qədər Molla Mustafa Bərzaninin başçılığı altında kürd dəstəsi Sovet ərazisinə keçib. Onların ümumi sayı 499 nəfərdir. Kürdlərdən götürülüb:

303 tüfəng, 5 avtomat, 55 tapança, 54 qumbara, 13 binokl, 13 min patron. Saxlanılmış kürdlər Naxçıvan şəhərinə aparılıb və burada sərhədçilərin mühafizəsi altındadırlar".

İran sərhəd komissarı tezliklə Sovet həmkarına müraciət yollayaraq Bərzani və tərəfdarlarının təhvil verilməsini təklif edir. Müraciətdə deyilirdi: "Dostluq münasibətlərimizin pozulmaması naminə xahiş edirik ki, 400 əclafı geri qaytarasız". Ancaq Sovet tərəfi bu xahişə məhəl qoymur. Bununla da, Bərzaninin və onun kürdlərinin əvvəlcə çox qısa müddət çəkəcəyi fərz edilən, ancaq 12 ilə qədər davam edən "Sovet dövrü" başlayır.

Bir müddət Culfada saxlandıqdan sonra, kürdlər Abşerond yerləşdirilir. Bərzani isə qısa müddət Şuşada qalır, sonra isə Bakıya köçürülür. Onun Sovet rəhbərliyinə "sosializm uğrunda mübarizəyə hazır olduğuna" dair söylədiyi nitqlər isə istər Miocəfər Bağirovda, istərsə də Moskvadan gələn emissarlarda xəfif ironiya doğrurur. Sovet tərəfində əsas təəcüb yaradan cəhətlərdən biri kürdlərdə çox güclü inkişaf etmiş tayfa-nəsil münasibətləri idi. Onlar Bərzanini az qala ilahiləşdirirdilər və bu cür geridə qalmış ictimai münasibətlərlə sosializm quruculuğuna dair vədlər qətiyyənlə bir-birinə uyuşmurdu.

Odur ki, Sovet rəhbərliyi bu arxaik münasibətləri heç olmasa yumşaltmaq, kürdlərin cəmiyyətə assimilyasiyasına nail olmaq üçün hətta kürdləri Bərzanidən bacardıqca təcrid də edirdi. Üstəlik, kürdlərin arasında kommunist təbliğatı aparmaq, yaxud oraya öz adamlarını salmaq cəhdləri də uğur gətirmirdi - kürdlər yadlar üçün qapalı idilər. Bununla bağlı, Pavel Sudoplatov bir epizodu da xatır-

layır - artıq Daşkənddə olanda onların Bərzaninin əhatəsinə informator yerləşdirmək cəhdləri həmin şəxsin izsiz-tozsuz yoxa çıxması ilə nəticələnir.

1947-ci ilin payızında Sudoplatov Bərzani ilə görüşüb danışmaq üçün nazir Abakumov tərəfindən Bakıya göndərilir. O, memuarlarında bu barədə yazır:

"Mən Bərzaniyə TASS-ın (Sovet İttifaqı Teleqraf Agentliyi) baş direktorunun müavini və Sovet hökumətinin nümayəndəsi kimi təqdim olundum. əyatımda ilk dəfə idi ki, əsl feodal ilə rastlaşdım. Bununla belə, Bərzani mənə fərasətli siyasətçi və təcrübəli hərbi rəhbər təsiri yaratdı. O dedi ki, son yüz ildə kürdlər farslara, iraqılara, türklərə və ingilislərə qarşı 80 dəfə üsyan qaldırıb və onların 60-ından çoxunda kömək üçün Rusiyaya müraciət edərək adətən yardım alıblar. Cavab olaraq mən elan etdim ki, Sovet tərəfi Bərzaninin və onun zabitlərinin bizim hərbi məktəb və akademiyaımızda xüsusi təlim keçməsinə razıdır. Həm də ona bildirdim ki, kürdlərin Azərbaycandan Orta Asiyaya köçürülməsi müvəqqəti xarakter daşıyır və onların Kürdüstanı qayıtmaqları üçün şərait yetişənə qədər davam edəcək..."

Sudoplatov xatirələrində daha bir maraqlı məqama toxunur: "Abakumov mənə Bərzani ilə söhbətlərin nəticələrini, habelə Stalinin kürdlərin hərbi tədris müəssisələrimizdə təhsil almalarına razılıq verdiyini Mirəcəfər Bağirovla bölüşməyi qadağan etmişdi. Məsələ ondadır ki, Bağirov Bərzanidən və onun adamlarından İran Azərbaycanında vəziyyəti destabilizasiya etmək üçün yararlanmaq niyyətindəydi. Ancaq Moskvada fərz edirdilər ki, Bərzani İranda yox, məhz İraqda daha lazımlı ola bilər - oradakı ingilispərəst rejimi devirmək üçün..."

1947-ci ilin oktyabrında Bərzani Azərbaycan kommunistlərinin rəhbəri Bağirova öz məktub-memorandumu yollayır. O, Bağirovdan aşağıdakı məsələlərə münasibət bildirməsini xahiş edir:

"1. Tərəfdarlarım ilə görüşməyə icazə verilməsi.

2. Onların təhsili üçün şəraitin yaradılması.

3. Aylıq bülletenin çapının təşkil edilməsi.

4. BMT-yə kürdlərə münasibətdə yeridilən ədalətsiz siyasətlə bağlı şikayətin göndərilməsi.

5. Stalinlə görüşün təşkil olunması".

Noyabrın 15-də o, Bağirova daha bir məktub yollayır. Bərzani məktubunda Bağirovu "Şərq xalqlarının rəhbəri" adlandırır. "Biz taleyimizi Sovet dövləti ilə bağlamağı vacib saydıq, çünki, bu hakimiyyət azadlığın dayağı və xalqların ümididir", - Bərzani yazır. Həmin məktubunda o, "çox məşəqqətli, incidlilmiş və təhqir olunmuş vəziyyətə düşən azadlıq hərəkatı döyüşçülərinə diqqət ayırmasını" xahiş edir.

(Ardı var)

Məmməd Süleymanov

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd, Gêneral Mistefa Barzanî

Piştî Silemaniyê, gunde Barzan dibe navenda xebata siyasî li başûrê Kurdistanê:

Piştî şikesta şorişa Şex Mahmudê nemir barê xebat û karê Kurdayetiyê li başûrê Kurdistanê bi yekcarî dikeve herema Behdînan ku navenda rêberatiya vê xebat û hereketa gundê biçûke Barzan e.

Qeza Mêrqaşor ku nahîyên Mêrqaşor, Barzan û Şervan digire ber xwe, girêdayî wîlayeta Hewlêrê ye.

Devera Berzan berîya kû piştî çend şerhildanên kurdan bi yekcarî ji aliyê rêjîmên dagirker ve wêran bibe, 400 gundên awedan têda hebune û hejmara runiştvanan heremê zêdetir ji 40 hezar kesa buye. Herema Barzan û navenda wê gundê Barzan di çaxê Şêx Ebdulsalamê yekem da ku di sala 1872-ê zayînî de wefat kir, ji ber ku tekeya terîqeta Neqşbendî li Nehrîyê têda bu, mîna navendeke olî û awedan ku herdem tevî mirîdên ve terîqetê bu, tihat hesibandin. Şêx Ebdulsalamê yekemîn berêvajî şêx û axayên hemdemî xwe, mirovekî dadmend û bi edalet bu. Wek jêderên bîyanî didin xuyakirin di çaxê wî da hinek karên baş û xebatên sosyalî ji bo pêşketina jîyan û rewşa civakî hatin kirin ku ger bi pîvanên roja îro bîn nirxandin û şirovekirin, di wê serdemêde pir girîng bun. Ji wan karan:

parvekirine zevî û erdê çandinê bi ser gundîyan de, qedexekirina milkdariya zêde bi şeweyên fêodalî, qedexekirina bi zorê zûdayîna keçan û parastina siruşt Kurdistanê anku birina dar û dirextan, şewitandina daristana û qedexekirina kuştin teyr û tiwalan, nêçira heyvanên kovî, bêhinfireyî li hemberî dîyanetên der û dora coxrafiya jîyana wan û herema Behdînan (Jîyana hevpar bi Kurdên êzîdî, turkmên, kildanî, yehudî, xaçparêzên

ermenî ê musliman bun û ...) jîyana dostanî bi hemu gelên heremê re û xala herî girîng parastina mafê gelê kurd û serkeşîya bizava netewîya kurdan di heremek coxrafiya girînga Kurdistanê de ku nişana dêmokratîkbuna bîr û ramanên bireveberên Barzanî bû, teşîrek mezin li ser bizava siyasî loliya vê malbatê danî.

Piştî wefata Şêx Ebdulsalamê yekem kurê wî Şêx Mihemed Barzanî dibe cîgirê wî. Şêx Mihemed piştî zewacê dibe xwedûye pênc kuran: Şêx Ebdulsalam, Şêx Ehmed, Mistefa Barzanî, Mihemed Sîdîk û Şêx Babo. Wan tevan ji desbêka xwe-nasandinê bu hemu awayan xebat kirin ku rîya kalkê xwe ya xizmeta ji bo gel di hemu warên siyasî, olî û civakî de dibomînîn.

Navdartiirîn endamê vê malbatê ku tevaya temenê xwe di rîya xebata siyasîya jib o kurd û Kurdistanê derbas kir, Mistefa Barzanî ye.

Mistefa Barzanî kiye, çikiriye û serhildana wî di dîroka Kurdistanê de xwedî rolekî çawaye?

... Jîyana te jî tijî buyer, derdiberî û niştimanperwarîya Mistefa Barzanî ye heja radeyeke. Bersîva van pirsên me bide. Jîyanê nemir Mistefa Barzanî, malbata wan û çend buyerên din di jîyana wî da. Mistefa Barzanî di 14-ê adara sala 1903-an (14. 03. 1903) de le gundê Barzan hat dinê. Berîya ku ew cavên xwe bi jîyana dinyayê veke, bavê wî (Şêx Mihemed) ji di sala 1903-an de wefat kiribu. Li gor çavkanîyên dîrokî her çend nerazîbun (itiraz) û bizava Şêx Ebdulsalam Barzanîyê duyemin li dijî Osmanîyan zêde dewam nekir, clê ev serhildan û serhildanên din yên mîna serhildana eşîreta Millîyan bi serokatîya Îbrahîm Paşayê Millî û çend serhildanên din li heremên cuda bi cudayên Kurdistanê, bun sedemên xweşkirina zemînêya çêbuna şoreşa Îtîhadîyan di sala 1908-an de. Çaxe çalakî û lêbatên siyasîyen Barzanîyan vedigere bo destbêka sedsala XX-an ku bi

gundê Barzan ket ber hêrişa hêzên wan yên di bin serokatîya Silêman nezîf Paşa da. Ji ruyê neçariya Şêx Ebdulsalam Barzanî pêna xwe bo Seyîd Tehayê Nehrî dibe û di gunde Rajan li herema Mirgever (wîlayeta Êrmîyê - Rojhilatê Kurdistanê) dimîne û bi hevkarîya serokê Kurd nemir Simkoyê Şîkak bi karbidestên Rusan re dikeve nava peywendîyen siyasî, lê mixabin çaxe ku ew li herema Mirgever bû, ji aliyê xwefiroşekî bi navê (Sofî Ebdullah) ve bi şeweywk namerdane hat girtin û ew teslîmî dewlîwta Osmanîyan kirin. Osmanîyan di 14-ê çiraya paşîn sala 1914-an de piştî pekanîna dadgehek formaliê, Şêx Ebdulsalamê Barzanî li bajare Musilê darda kirin.

Di etmosfêrek wiha tijî kîna li hemberî dewletên dagirker û zordariya destgeh û berpirsyarên hokumeta Osmanî de, Mistefa Barzanî ji mîna Îsmail Axayê Şîkak, Şêx Mehmed Berzençî û gelek serokên din yên kurd çavên xwe bi jîyaneke tijî êş û elem vedike û di nava malbatek olî de mezin dibe. Ev rewşa jîyanê pêşeroja jîyan û helwesta siyasîya wî lîdêrê kurd ji dide destnîşan kirin û ew bîr û ramanên Kurdayetiyê bêtir di hest û mêjiyê xwe de dide perwerdekirin. Piştî ku Osmanîyan bi bêbextî Şêx Ebdulasalam Barzanî şehîd kirin, Şêx Ehmedê birayê wî bu rêber û serkarê herema Barzan û eşîretên Barzanî. Wê demê temenê Mistefa Barzanî 18 salî bu. Berîya wê li gor çavkanîyên dîrokî di navbera salên 1917-a, 18 û 19-an de, Şêx Ehmedê Barzanî birayê xwe yê xurt Mistefa Barzanîyê 16 salî bi Şêx Ebdulrehmanê Şîrnexî rê jib o lidarxistina kar û barê şoreşek berfireh li bakurê Kurdistanê dişîne bajarê Muşê û ew li wir hev dîtîneke bi Şêx Ebdulqadirê Nehrî û Şex Seîde Pîran re pêk tîne. Herwiha Şêx Ehmed bi şeweyek nihînî ji sala 1920-an û pêde bi Şêx Mehmed Berzençî û Sîmkoyê Şîkak re ku sergermî xebeta li dijî her du dewletên Îraq û Îranê bun, dikeve nava tekêlîyên polîtîk. Mistefa Barzanî ji çaxê li xwe famand, zû bi bindestî û tepeserîya gelê kurd hesîya. Wî dixwest bi hevkarîya birayê xwe Şêx Ehmed, xelekên zincîra hereketa kurdî bi rêk û peki bidomîne.

Herwiha Mistefa Barzanî ji temene 15 saliya xwe û pêde bo kar û barê parastina

hoza Barzan li dijî desthilatdariya dewleta navendîya Îraqê û hozên çiran, roj bi roj

wekw şervanekî zîrek erk û wezîfeyên zêdetir li ser milên xwe hîss dikirin.

Eşîretên kurd bi giştî û eşîretên Barzan bi taybetî di tevaya dirêjahîya dîroka xebata siyasîya xwe de bi wefadarîyek mezin û di tengaviyên herî giran de rêbatên xwe bi tenê nehiştine û bi dilsozî û fedakarî ew parastnîne. Ev rasti di bîranînên wan serleşkerên artêşa dewletên dagirker de ku

bi hêzên Barzanîyan re ketine nava şerên giran ji, tê dîtin. Serleşker Teferuşyan, Hesên Erfeî û Rêzîm Axa di pirtukên xwe de vê rastîyê diselmînîn.

Dûmahî di hejmara 344-a da

Amadekar: Tahir Silêman

Kürdlər və Kürdüstan

Kürdlərin coğrafiyası və yerləşməsi

(Əvvəli ötən sayımızda)

Yezdanşir həkəri və Vohtanda üsyan qaldırdı və 1855-ci ildə Bitlis və Mosulu, sonra isə Vandan Bağdada qədər bütün məkanı tutdu. Türk qoşunları Syerdada məğlub oldu, bütün türk məmur və qarnizonlarını qırdılar. Ancaq maraqlıdır ki, xristianlara qarşı asayişin pozulması baş vermədi. ƏksinəKürdüstanda yaşayan nestorianlar, hətta yunanlar da üsyançıların bayrağı altında dayandılar. Yezdanşir neçə dəfə rusların yanına öz adamlarını göndərdi, bizim qoşunla birləşməyi təklif etdi, ancaq qarşılıqlı məktublar yetişmədi və biz 1855-ci ilin yazında hərbi hərəkata yenidən başlayanda Yezdanşir, ingilis konsulluğunun casusu Nimrud Rassamin 1 vədlərinə inanaraq təslim oldu və tutulub Konstantinopola aparıldı. Bundan sonra üsyan öz-özünə yatırıldı. Yeri gəlmişkən, türk qoşunlarına üsyanı yatırdıqları üçün xüsusi medal verilmişdi. Yezdanşir özü isə xalq qəhrəmanı oldu. Məsələn, Sotsinin kürd ədəbiyyatı məcmuəsində onu tərənnüm edən mahnılar vardır.

1877-78-ci illər müharibəsi qurtarmağa macal tapmamış, türk nüfuzunun laxlaması nəticəsində yeni Həkəri, Behdinan2 və Bohtan kürdləri üsyana başladılar.

1) Assuriyada maraqlı qazıntıları ilə məşhur olan yerli sakin. Bax. Turayev. Istoriya Drev. Vstoka, 1913, 1, 37.

2) Başqa sözlə Amadiya

Üsyanın başında yenə həmin ailənin nümayəndələri, yəni Bədirxanın oğlanları dururdu. Onlardan biri Türk Ali Qəragahının polkovniki idi. Onların məqsədi keçmiş müstəqilliyi qaytarmaq idi. Syerdadan yenə türk dəstəsi qırıldı, ancaq sonra üsyanın başçıları tutuldu və üsyan söndü.

1880-ci il hərəkəti bir qədər xüsusi xarakterə malikdir. Üsyanı qaldıran 1878-ci il müharibəsində türklərə əməli kömək göstərmiş ruhani hakimiyyətinin nümayəndəsi, Kürdüstanda çox sayılan Şeyx Übeydulla idi. Məqsəd yenə də kürdlərin müstəqilliyi məsələsi idi. Lakin onun həyata keçirilməsinə İran ərazisində başlanmalı idi. Kürdlər böyük qüvvə ilə Urmiyanı mühasirə etdilər, Urmiya gölünü şərqdən ötürüb keçdilər, Binabı tutdular və Təbrizə doğru istiqamət götürdülər. Burada əsl cəxnaşma baş verdi, küçələrdə xüsusi darvaza və alaçaqlar1 tikildi. Bizim konsulluq arxivində köçürməyə hazırlaşdı. Ancaq Urmiyanın azadlığı üçün makulular hərəkətə gəldilər, bizim sərhəddə generalAlxazovun komandası altında xüsusi Naxçıvan dəstəsi bir yere toplandı. Farslar Marağa altında müqavimət göstərdilər. Nəhayət, kürdləri geri oturdular. Müəyyən bir ideya ilə başlanan bu hərəkət adı bir soyğunçuluğa çevrildi. Mən olduğum yerlərdə eşidirdim ki, nəhayət, kürdlər özləri yenə qərətlərini daşıma vasitələri tapmadı üçün geri çəkildilər. O zaman «Qolos» qəzetinin xüsusi müxbiri kimi Azərbaycana gədən Q.Arakelyan bu günlərdə 2 yazırdı ki, Ubeydullanın hücumundan ermənilər əziyyət çəkməyiblər, ancaq külli miqdarda zişlər, farslar məhv olub və qarət olunublar. İran ciddi etiraz etdi. Şeyx Ubeydulla Konstantinopola göndərildi.

1) Başqa sözlə, özünəməxsus barrikada.

2) İzv. Kav. Otd. I.R.Q., XVII, 1904, «Kurdi v 6 Persii», ümumiyyətlə, çox səthi yazıdır.

Yenidən Qafqaz yolu ilə Azərbaycana qaçdı, yenə tutuldu, Məkkəyə sürgün olundu. Oradan isə Türkiyə inqilabından sonra, ancaq onun kiçik oğlu, indi türk senatoru 1 olan Şeyx Əbdül Qadir qayıtdı.

Keçən əsrin kədərli 90-cı illərində türklər erməni milli hərəkətinin qarşısını almaq üçün kürdlərdən kobud bir silah kimi istifadə etmişdilər ki, bu onların yeni tarixində xüsusilə qeyd olunmalıdır. Bəzi inqilabçıların terrorçuluq hərəkətinə qarşı ermənilərin yaxın qonşusu, bu vaxtacı patriarxal ucqarlarda2, elə indi də onlarla dözülsə bir şəraitdə yaşayan kürdlərin yaxından iştirak etdiyi dəhşətli qırğın başlandı. Əməli siya-

sətə maraqlı baxışın ifadəsi Şeyx Übeydullaaya aid edilir. Silahdaşları ona xristian qırğını düzəltməyi təkid edəndə o, sanki deyib «Biz kürdlər türklərə ancaq xristianlara müqabil kimi lazımıq. Xristianlar olmasa,

türklər bizi təqib etməyə başlayacaqlar».

1891-ci ildə Anadolu vilayətlərində islahatlar aparmaq üzrə Ali Komissar olmuş məşhur Şakir paşa kürdlərdən qazaxlar kimi qeyri-nizami dəstələr yaratmaq fikrinə düşdü. Şakir paşa hərbi mükəlləfiyyət çəkməmiş kürt xalqını tədricən türklərlə məlum münasibətə cəlb etmək və onları intizam və qayda çərçivəsinə salmaq məqsədini güdüdü. Həqiqətən, 1892-ci ildə Konstantinopol və Bağdadda köçəri ərəb və kürdlərdə Türkiyəyə bağlılığın başlanğıcını həyata keçirmək üçün xüsusi «əşirət məktəbləri»nin əsası qoyuldu.

1) Kürdlərin yeni tarixi haqqında rüs hərbi yazıçıları Kartsev, xüsusilə, P.I.Averyanov tərəfindən çoxlu maraqlı materiallar toplanmışdı. («Rusiya ilə müharibədə kürdlər... XIX əsrdə»). Öz şəxsi müşahidələrimlə tamamlanmış faktların çoxunu da mən onlardan götürmüşəm. Übeydullanın üsyanı haqqında polkovnik Kamsarakanın işi və ingilis Göy kitabı mövcuddur. Correspondence respecting the Kurdish invasion of Persia, Turkey, 1881, №5»

2) Rəsmi şəxslər bu münasibətlə məs, Vandakı Myukyus və b. Nahiyələrin təsərrüfat müdiri kürd Mutiulla ağanın xidmətləri barədə şahidlik etmişlər.

Ancaq bu məktəblər az yaşadı. Şakir paşa tərəfindən düşünülmüş islahatın həyata keçirilməsi əslində tez və xüsusi xərc tələb etmədən yeni silahlı qüvvələr yaratmaq kimi xalis hərbi plan Zəki paşaya tapşırıldı. Belə təşkilatların «Həmidyyə dəstələri»nin nə dərəcədə uğurlu olmasını mühakimə etmək bizlik deyil. 1 Türklər özləri axır ki, qeyri-nizami Həmidyyənin nizami yüngül süvariye (xəff süvari) çevirməyin zərurətini dərk etdilər.

Sultan Əbdülhəmid kürdlərdən albanlar kimi öz məqsədləri üçün istifadə edərək, onların mülki qaydalara itaət etməmələrinin hər cür təzahürünə güzəştə baxırdı. Ancaq Konstitusiyadan sonra bu mənada kürdlərin vəziyyəti xeyli pisləşdi. Məlum olduğu kimi, Gənc Türklər hərəkəti tezliklə ümumi «Osmanlı vətəni» yaratmaq adı altında Türkləşmə siyasəti yeridən çox kobud türk şovnizminə çevrildi. Diqqət qəbilə başçıları-nın irsi hakimiyyətini zəiflətməyə yönəlmiş və onlarla yanaşı, sonra isə bilavasitə onların yerinə yerli dilləri, şəraiti

1) «Həmidyyə» haqqında xeyli hərbi ədəbiyyat vardır. Məs, bax. F.F.Qryaznovğ Kurdi i Kudskaya Konniça, vğ İzv. III t. Kav.Voen. Okr. 1907,20 bilməyən, inzibati təcrübəsi olmayan, bunun əvəzində

gurultulu nitqlərlə müşayət olunan milli bayramlar düzəltmək, donanmaya «könüllülər» yığmaq və s ilə məşğul olan komitə məmurları gəlməyə başladı.

Bütün bunlar kürdlərin xoşuna gəlməyə bilirdi.

Təhsilli kürdlərin həmişə fəxr etdikləri adlar xatırlanmasa, tarixi oçerk natamam olar. İlk məşhur kürd bütün dünyada Saləddin kimi tanınmış, Misir, Suriya və Mesopotamiyada 1169-cu ildən XIII əsrin axırına qədər yaşamış Əyyubilər sülaləsinin banisi, xristian yerusəlim çarlığını fəth etmiş, ingilis I Riçard, fransız Filip Avqustun uğurlu rəqibi Səlahəddin idi. İranda 1750-ci ildən 1779-cu ilə qədər əsasını Kərim xan Zəndin qoyduğu sülalə hökmdarlıq etmiş və onun şəxsi idarəsi öz humanistliyi ilə fərqlənmişdir.

Ancaq bu iki tarixi şəxsiyyət əsasən öz xalqından kənarda fəaliyyət göstərmişdir. 1 Sırf yerli, müstəqil sülalələrə gəlincə belələri aşağıdakılardan ibarətdir. 1. Diyarbəkrdə yuxarıda adı çəkilən Mərvanilər (990-1096) 2.Cənub Şərqi Kürdüstanda Hüsəvilər (959-1015 Deynever və Şəhrizurda. Daha kiçik, asılı knyazlıqlar haqqında mən artıq dedim Ərdəlan, süleymani, Behdinan, Rəvanduz, Həkəri, Şəmdinan, Bohtan,

1) Bura –XII yüzilliklərdə Cənubi Zaqafqaziya hakimiyyət sürmüş kürd Şəddadiləri də aid etmək lazımdır. Onlar Ani-də iki məscid ucaltmışdılar. N.Y.Marr, zit.soçin., 123 Sm. L. Pul, Musulmanskiya dinastii, dobav. V.V.Bartolza, 295.Bayazid və s. bizim zamana qədər qismən yaşamışlar. Müasir əsirət başçıları mahiyyət etibarilə faktiki olaraq həmin vəziyyətdədirlər. Hələ indiki yüzilliyin əvvəlində Diyarbəkrdən Cənuba (Şəhrevaranda) milli qəbilə başçısı İbrahim paşa yaxşı halda türk vassalı idi. O, hətta bəzi ərəb qəbilələrini özünə tabe edib vergi («huvax») alır və vəziyyətin ağası idi.

Kürdüstana və kürdlərə xas olan zahiri tarixi məlumatlar belədir. Onların pərakəndəliyi və birliyin olmaması əhəmiyyətli dərəcədə coğrafi şəraitlə izah olunur. Çətin

sonra 1908-ci ildə İbrahim paşa üsyan qaldırdı, Əbdül Əziz dağlarına qaçdı və orada öldürüldü. (Qordlievski)

3) «Tarixin unudduğu xalq» (Marr)

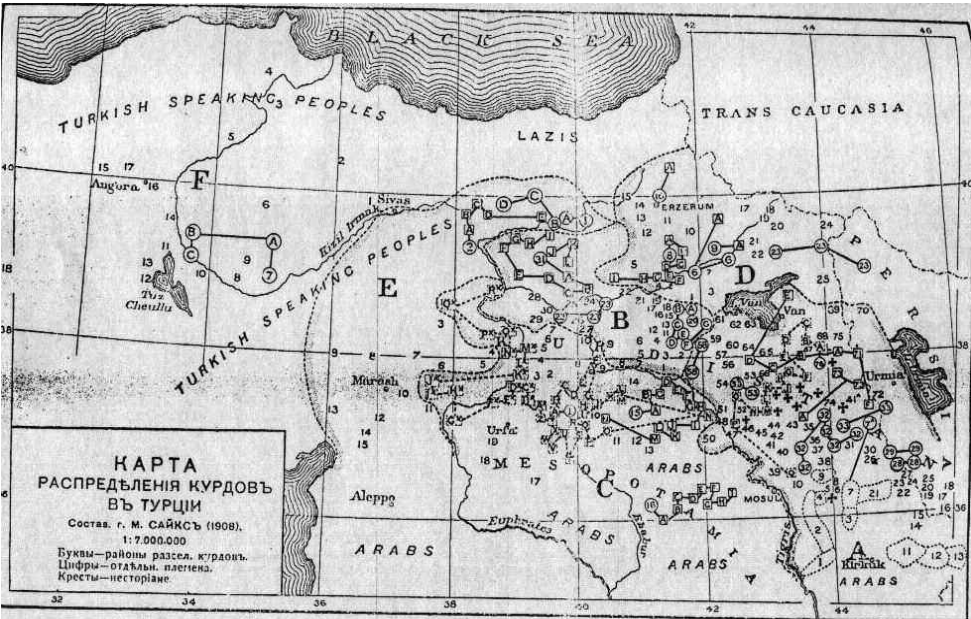
4) Məs., Nə vaxtsa öz ləyaqətində bərpa olunacaq ölmüş ruha ehtiram. Aşağıda yezidilər haqqında müqayisə.

Vaxtacı ətraf xalqlara böyük təsir göstərir. Əgər hətta kürd zülmünə o fakt əlavə olunsay ki, Bitlis vilayətinin bəzi yerlərində ermənilər öz dillərini unudub kürdcə danışılar, 1 onda dağ aysorlarının «kürd mahnıları oxumaq, kürd nağılları danışmaq kimi ümumi adətinin mövcud olması necə izah olunsun2.»

III

Kürdlərin yaşayışı, təbəqə və tipi

Həmiyə məlumdur ki, kürdlər köçəri və oturaq həyat sürürlər. Onlar adətən, qarışıq yaşayırlar. Köçərilərin əksəriyyəti, ehtimal ki, Mesopotamiyadan3 Şimalda yerləşmişlər. Köçəriləri bizim qaraçılar kimi təsvir etmək olmaz. Hər şeydən əvvəl onların böyük əksəriyyəti artıq yarımoturaq həyata keçiblər. Qışda vadilərdə palçıqdan tikilmiş evlərdə yaşayırlar. Yazda tarlaları əkib, adamların bir hissəsini keşikçi qoyub öz sürüləri ilə dağlara çıxırlar. Çox vaxt yay çadırları (Süleymanidə «havar» deyirlər) qışlaqdan müəyyən məsafədə qurulurdu. Keçən illər Muş erməniləri və b. Qışlaqlar üçün dağlardan enmiş köçəriləri öz kəndlərində yerləşdirmək üçün son dərəcə ağır və üzücü mükəlləfiyata malik idilər. Hal-hazırda Ermənistanın ən məşhur bilicisi Linçin şəhadətinə görə, «Köçəri kürdlərin (Ermənistan) yaylasında öz xüsusi kəndləri vardır»4 Bəlkə qədim erməni mahalı olan, hətta Muş kimi yerlərdə də xeyli kürd kəndlərinin mövcud olması bununla izah olunur. Böyük qəbilələr uzaq məsafələri aşib keçmə adətini saxlayıblar. Məsələn, Caf qəbiləsi Şəhrizurdan İrana – bu hərəkətlər qeyri – adi düzgünlüyə malik idi eşelonlarla gedir, ciddi təyin olunmuş məntəqələrdə gecələyir, dağ yaylaqlarında yüz illər boyu dəqiq müəyyən olunmuş yerləri tuturlar.

keçilən dağlar silsiləsilə ayrılmış vadilər, coşğun çaylar siyasi həyatda və məişət feodalizmində parçalanma yaratmışdı. Ancaq kürdlərin bütün varlığına hopmuş və kürd hərəkətləri tarixində öz əksini tapmış azadlıq, müstəqillik hissi daha güclüdür. Onların tutduqları yerlərin ilk mədəniyyətinə ümumkürd təsirini diqqətdən qaçırmmaq olmaz. Akademik Marrın bizim istinad etdiyimiz məqaləsi əlamətdar yarımşərlövəyə daşıyır «Qabaq Asiyada Kürd xalqının3 mədəni əhəmiyyəti məsələsinə dair» və həm xristian və həm müsəlman təriqətlərinə4 nüfuz etmiş bəzi dini ideyaların xüsusi inkişafı, şübhəsiz ki, kürd mühitinə mənsubdu. Həmçinin kürd dili bu

1) Biz 1828-ci ildə Bayazidi tutub, sonuncu nüfuzlu kürd knyazı Bəhlul paşanı apardıq. Sonralar o, türklər tərəfindən bərpa olundu, 1855-ci ildə isə bizim tərəfimizdən yenə əsir alındı.

2) Konstitusiyaya elan olunmasından

1) Fakt Mayevski, Velski tərəfindən təsdiq olunub.

2) Lalayan, Aysori Vanskoço vilaeta, Zap. Kav. Otd.I.R.Q.O., XXVIII, vip.4, 1914

3) Kürdlər qəbilə həyatının klassifikasiyası ilə birlikdə onların ən tam siyahıya alınması Sayksın məqaləsindədir (yuxarı bax) mayor Trotterin bəzi məlumatları da əhəmiyyətini saxlayıb. («Malo-aziatskie Kurdi» adı altında tərcümə olunub İzv. Kav.O.I.R.Q.O., c. VII, 1882-3, əlavə, səh.1-14) Bütün əsirlərin ümumi, olduqca əziyyətli, ancaq çox köhnəlmiş siyahıya alınması. Bax. P.Lerx, İzsledovaniya ob İranskix kurdax, Spb.1856,1,63-121. Elə burada da ətraflı bibliografiya məsələsi

4) A.F.B. Lynch, Armenia, Travelx and Studies, 1901, 11.423. Cunkovskinin rus tərcüməsi var, 1910, izd. Torq, doma Pitoeva.

(Ardı var)

Şəhifəni Hazırladı: Tahir Süleyman

Nameya General Mele Mustefa Barzani di sala 1947an de ji Stalîn re

Bi helkeftina 37 salan di ser koçkirna Barzaniyê nemir re werin em nameya wî, yak ku di sala 1947an de ji Stalîn re şandiyê bixwînin.

NAME - I

General Mele Mustefa Barzani, Name ji bo Stalîn

Mareşalê Mezin ê Yekîtiya Sovyetan Serok Stalîn re Moskova

Di wê roja Leşkerê Sor xebata ji bo wekhevî, rizgariya mirovatî û azadiyê pêşkêşî cihanê dike, di wê roja tîrêjên wekhev û azadî yên welatê Sovyetê ronahî dide, ez li ser navê gelê kurd vê nameyê û raporê di derheqê hinek milên rewşa kurdên Îraqê de ji we re dinivîsim. Ricaya min ew e hûn bala xwe bidinê.

Mareşalê min ê mezin: Wekî ku hûn agahdar in, bi navê kurd gelek heye. Li ser erdekî ku dikeve navbera Îraq, Îran, Tîrkiye û Sûriyê dijî. Ev gelê han her ji kevin ve xwediyê ziman û netewayetî û awayê sosyolojîka xwe ye. Piştî şerê Cihanê yê Yekem, dema ku hevpeyman bi ser ketin,

ev gelê han hat perçiqandin, ji ber sebebên siyasî di navbera Mezopotamyâ (Îraq), Îran û Tîrkiye de kirin sê beş. Hemî wextê ji ku wek li gelên din ji bo azadiya xwe dest bi têkoşînê kir, ji ber sebebê siyaseta bindestkirin û zordarî ya Îngilîzan, ku tu car bi azadî û serxwebûna Kurdistanê re nebûye, bi ser neket. Niha dawî bi ser hatiye, li gor wefayê we di derheqê mafên azadiyê yên hemî gelan, gelê kurd jî wekî gelên din, ji bo azadiya xwe dest bi xebatê kiriye. Mareşalê min ê mezin: Ji kurdên Îraqê re ronî bûye ku siyaseta dewleta Îngilîz ji bilî bindestî û zordariyê, mebestek wê ya din ji ortêrakirina vî gelî ye. Ji ber vê me kurdên Mezopotamyayê biryar daye ku em bi zorî bigihîjin mafên xwe. Ji ber ku hemî hewildanên me yên ji bo gihîştina vê mebestê bê feyde man, ji ber vê em li dijî dewleta Îraqê rabûn. Em dizanin ev dewleta han li ser destûra Îngilîzan dixwaze me ji ortê rake. Me jî biryar da ku ji bo gihîştina azadiya xwe û naskirina me wekî insanan em bi awakî serbilindî xwe bidin kuştin. Em niha di nav

şer de dijîn. Mareşalê serok: Di vê dema han de ku ez vê nameyê ji te re dinivîsim, balafirên Îraqê bi alikariya ingilîzan bajar û gundên Kurdistanê bombeyan dikin, hêzên wan ên zordar bi top û teyareyan li dijî desteyê çekdarên kurd ku ji bilî tivingê tu tiştekî din di destê wan de tune, şer dikin. Bi ser vê de jî, ew navçeyên me azad kirine, me azadî û xwemuxtariya xwe îlan kiriye, em dixwazin wê biparêzin û me hemî imkanên xwe ji bo vê mebestê amade kiriye. Mareşalê gelên bindest ên tîrêjê perçiqandin: hemî dinya û bi taybetî kurdên Îraqê agahdar in ku we karekî mezin ji bo azadî û serxwebûna gelan kiriye, ev hemî tiştên ku em dibînin ji nişanên vê rastiye ne. Ji ber vê, em bala we ya pîroz ji bo van daxwazên me yên xwarê dikişînin:

1- Alîkariya maddî û çekdarî ji me re bê dayîn.

2- Şoreşa me şoreşeke pîroz a gelî bê qebûlkirin.

3- Em amade ne wekî komareke azad di bin piştevaniya we de bin.

4- Di kanalên siyaseta derve de alîkariya me bê kirin.

5- Em amade ne pêwendiyên siyasî, aborî, kulturî û leşkerî bi we re deynin.

Em çaverêya hewlê we yê payebilind û ji bo rizgariya me nêrinên we yên biqîmet dikin.

Bijîn, her zindî bin ji bo asayîş û jiyana baş a gelên Sovyetê!

Bijîn, her zindî bin ji bo asayîş û jiyana baş a gelê kurd.

Silav ji Kurdistanê azad a li Îraq û Îranê.

Fermadarê Leşkerê Azadî û Şoreşa Gelê Kurd li Îraqê

Dostê we: Mustefa Barzanî

1. General Mele Mustefa Barzanî, Name bo Heval Stalîn, Arşîva Russia

2. Evîn Çiçek La déportation des Kurdes, p.2 Paris

Konê Reş

Mûsa Qulîkî Milan

Fermana heftê sisêyan

Fermana heftê sisêyan,
Rev û revbez mera anî;
Kuncê hêmin me bû hesret!

Doşeka me bû axa sar,
Lihêf esman, balgî zinar;
Xewên şevan me bûn hesret!

Bi şûrê ol û enfalê,
Serê gul, rihanan birîn;
Defn û kefen me bû hesret!

Bi navê ol û enfalê,
Keç û bûkên me revandin;
Hewar, gazî me bû hesret!

Mija mirinê hev rabû,
Girte ser rûyê Şengalê;
Derfeta şînê bû hesret!

Di kelekela germê da,
Devziha man mirovên me;
Şîrê zarokan bû hesret!

Em in rojreşên Şengalê,
Perîşan bûn serê çîyan;
Nanê tîsî me bû hesret!

Em in bextreşên Şengalê,
Termê zarokan ser milan;
Axa welat me bû hesret!

Rûmeta me kirin bin pê,
Li ser axa şaristanan;
Mirovahî me bû hesret!

Em bûn penahber û hejar,
Di bin çadirên bêkêr da;
Serşok û şuştin bû hesret!

Di rewşa penahberî da,
Zarokan xwandin ji dest dan;
Pênûs û lînûs bû hesret!

Gelo ka Dewrêşê Evdî?
Gelo ka Qeymezê Êzdî?
Mêrên mêrxas me bûn hesret!

Gelo ka yekîtiya me?
Gelo ka berxwedana me?
Îro cî, war me bûn hesret!

Divê ku em piştî bidin hev,
Û bibin mertalên zindî;
Lewra hebûn me bû hesret!

Divê ku em dest bidin hev,
Rizgar kin hêlîna welat;
Lewra jîyan me bû hesret!

Ji jinan peyama 'em ê li dijî Împaratoriya tirsê kolanan neterikîn'

Bi munasebeta 8'ê Adarê Roja Jinan a Cihanê di çalakî û bernamêyên hatin lidarxistin de jinan bi biryarbûna xurtkirina têkoşîna azadiya jinên anîn ziman û peyama "Em ê li dijî Împaratoriya tirsê ya ku tê xwestin bê avakirin li kolanan binin, kolanan neterikîn. Em jiyana ku desthilatdar li ser me ferz dikin red dikin" dan

RIHA

Li Rihayê û navçeyan bi munasebeta 8'ê Adarê bi pêşengiya KJA'yê gelek çalakî hatin lidarxistin. Li navenda Rihayê parlamentera Rihayê Dîlek Ocalan, Hevseroka HDP'ê ya Rihayê Sevda Çelîk Ozbîngol û gelek jin li Parka Alî Şellî kom bûn û xwestin bimeşin. Polîsan bi henceta ku destura walîtiyê tune meş astengkirin. Li ser vê yekê jinan meşekî bêdegn li darxistin û hatin ber Navenda KAR a Ahmet Bahçivan. Li vir jinan bi def û erbaneyan govend gerandin û dirûşmên "jin jîyan azadî" berz kirin.

Seroka Komeleya Mala Jîyanê ya Jinê ya Rihayê Ozlem Ulutaş Şengul axivî û diyar kir ku li dijî polîtîkayên şer ên AKP'ê ew ê bi jinên ku di derketina qadan de bi îsrar in re li qadan bin. Şengul wiha got: "Em ê li dijî Împaratoriya tirsê ya ku tê xwestin bê avakirin li kolanan binin, kolanan neterikîn. Em jiyana ku desthilatdar li ser me ferz dikin red dikin."

Parlamenter Dîlek Ocalan jî li dijî astengkirina meşê nerazîbûn nîşan da û wiha got: "Ez dixwazim bibêjim ku sedsala 21'emîn dê bibe sedsala jinan. Divê sedsalê de em ê bi rêbertiya azad re ber bi pêşerojê azad ve bimeşin."

WAN

Xwendekarên Zanîngeha Yuzuncu Yilê ya Wanê bi munasebeta 8'ê Adarê amadekariya vekirina pêşangehê dikin. Pêşangeha ku naveroka wê "8'ê Adarê" ye dê di 8'ê Adarê Roja Jinan a Cihanê yî

Mala Mamosteyan a Şîşliyê bê vekirin. Xwendekara Zanîngeha Yuzuncuyilê Sînem Ertan diyar kir ku armanca wan ew

ji desa Yavuz Sultan Selîm heta niha elewî ji aliyê îxtidarê ve hatin qetilkirin û niha jî heman qatliaman bi gelê kurd didin

e ku li hemberî şîdetê li dijî jinan bihisti-yariyê ava bikin û nixandina "parazvanên ku dewlet dide kême" kir. Ertan da zanîn ku di projeyê de 20 xwendekarên jin cih digirin armanca wan jî ew e ku jinan bi her awayî vebêjin.

EDENE

Jinên endamê Komeleya Piştevaniyê ya Elewiyên Ereb (AKA-DER) di çarçoveya bernamêya 8'ê Adarê de li avahiya komeleyê taştê dan. Jinên ku li vir axivîn bal kişandin li ser qatliamên ku AKP li Kurdistanê pêk tîne û diyar kir ku divê piştevaniyê bidin jinên Kurdistanê. Rêvebera AKA-DER'ê Ferîde Işıl Peynîrcî jî di axaftina xwe de got ku di salên 1400'an de

jiyandin. Peynîrcî bilêv kir ku ji bo ku pêşiya qatliamên li Kurdistanê bigirin divê jinên ereb ên nusayrî piştevaniyê bidin gelê kurd û deng bidin berxwedana wan.

SÊRT

Şaredariya Sêrtê bi munasebeta 8'ê Adarê kovara bi navê "Bijî 8'ê Adarê Roja Jinan a Têkoşîn û Piştevaniyê" derixistin. Di kovarê de newekheviya zayendî, şer, şîdetê li hemberî jinan, betalî û hwd. şîrove, hevpeyvîn û nûçe hatin amedakirin. Di kovarê de ji bo jinên êzidî yên ku ji ber çeteyên DAİŞ'ê reviyane û hatine Sêrtê bernamêyên ku hatine kirin jî cin digire. Herwiha xebatên Navenda Piştevaniya Jinê ya Berfînê jî tîrêjê vegotin.

DIHA

YPGê îxlaalkirinên agirbestê ji kordîneya taybet re şand

Fermandariya Giştî ya Yekîneyên Parastina Gel (YPG), bi nameyekê êrişên komên terorîst ên girêdayî opozîsyona Sûriyeyê ku di dema agirbestê de pêk hatine, ji Koma Koordînasyona Taybet a Agirbesta Sûriyeyê re şand.

Navenda Nûçeyan — Li gorî nûçeya Ajansa Nûçeyan a Hawarê di wê nameyê de wiha hat gotin: 'Piştî ku Meclisa Ewlekariyê ya Neteweyên Yekbûyî ji bo çareserkirina aloziya Sûriyê bîrîya da ku 27ê Sibatê roja şemiyê agirbest destpê bike, tabûrên Opozîsyona Sûriyeyê yê çêkar ên ku cihê xwe di odeya emeliyatê ya Helebê de digirin (Tevgera Ehrar El-Şam a Îslamî, tabûrên Nûredîn Zenkî, lîwai El-Sultan Murad, gurûpa 16 a koma Xalid El-Hayatî, Cebhet El-Nusra, kombûna Fasteqim Kema Emirt, El-Cebha El-Şamiye, gurûpa koçberan a El-Qoqaz, tabûrên El-Sultan El-Fatih, tabûrên El-Sultan Murad, tabûrên Siqûr El-Cebel û Ehrar Mirîmîn bi fermandariya Ebû Mehemed Mirîmîn) şertên agirbestê qebûl nekirin. Her wiha êriş û toparankirina xwe ya li ser taxa Şexmeqsûd a girêdayî Helebê domandin. Bi fûzeyên bidest hatine çêkirin û topên cehenemê êriş pêk anîn û hejmareke zêde ya hêzên xwe li derdora taxê bicîh kirin.' YPGê di berdewamiya nameyê de derbarê êrişên komên terorîst, dîrok û cihê êrişan, encam û bilanço yê jî ragihand. sputniknews.com

Wezîrê ermenî: 'Tirkiye dixwaze kurdan qirr bike'

Wezîrê Derve yê Ermenistanê Edward Nalbendiyani hişyarî da û ragihand, Tirkiye xwe ji bo qirrkirina kurdan amade dike.

Yerîvan — Wezîrê Derve yê Ermenistanê Edwar Nalbendiyani, li zanîngeha dewletê ya paytextê Yerîvanê de di merasimekê de axivî û ragihand ku Tirkiye xwe ji qirrkirina kurdan re amade dike.

Nalbendiyani diyar kir ku Tirkiye dixwaze ewa ku anî serê ermeniyani, bîne serê kurdan jî, ji ber wê jî nabe dinya li hemberî vê yekê bédeng bimîne.

Hevserokê HDPê Selaheddin Demirtaş jî beriya niha di bersiva rexneyên Serokwezîrê Tirkiyeyê de ku li bajarê Çewligê gotibû 'diçin Rûsyayê mîna çeteyên ermenî, nûnertiyê vedikin' gotibû, ev dibêjin 'me sala 1915 çî anî serê ermeniyani emê bînin serê we jî.'

sputniknews.com

Qamişlo - YPG: Dewleta tirk êriş kir, me bersiv da!

Hêzên dewleta Tirkiyê êrişî bajarê Qamişlo yê Rojavayê kirin û di encamê de şervanekî YPGê birîndar bû û YPGê jî bersiva êrişên hêzên Tirkiyê da.

Navenda Nûçeyan — Berdevkê YPGê Rêdûr Xelîl ji Reutersê re ragihand, leşkerên Tirkiyê îro êrişî bajarê Qamişlo kirin. Rêdûr Xelîl got, di encama êrişê de şervanekî yê YPGê birîndar bû û wan jî bersiva êrişên hêzên Tirkiyê dane. Xelîl destnîşan kir rewş xeter e û herwiha got, rewşa şervanê birîndar jî nebaş e. sputniknews.com

Demirtaş: 'AKP 25 madeyên Cenevreyê îxlal dike'

Selahattin Demirtaş îro Li Amedê di civîna çapemeniyê de axivî û got: 'AKP 25 madeyên Cenevreyê îxlal dike. Ku ji Davutoglu bê wê Sûrê bi bombeyan belawela bikin. Ew ev weş û hov in.'

Bi hezaran kes ji bo Sûrê li qadan in!
Amed - Hevserokê Giştî yê HDPê Selahattin Demirtaş, Hevberdevka HDKê Gulistan Kiliç Koçyigit, Hevserokên KCDê Hatip Dicle û Selma Irmak û Hevserokê DBPê Kamuran Yuksek, derbarê dorpêç û îmhaya ku tê xwestin li Sûrê pêk bînin, li avahiya HDPê ya Amedê civîna çapemeniyê pêk anîn.

Demirtaş derbarê çalakîyên duh de got: 'Em spasiyên xwe ji gelên Amedê re pêşkeş dikin. Li 50 cihan dest bi meşê kirin. Bi dehezaran li qadan bûn. Li dijî provakasyonan ji bo gel hişyar be me bang kir. Nehatin îstîfakirina AKP'ê. Seknekî bi biryar nîşan dan. Ji bilî êrişa polîsan a li dijî gel tu tiştek nehat jiyîn.'

'Divê gelê me her roj saet 16.00an de li ser piya be'
Operasyonên siyasî li 5 bajaran dewam dike: 2 hevşaredar, gelek welatî...
Demirtaş bi bîr xist ku banga wan berde-

wam dike û wiha dom kir: 'Divê saet di 16.00an de her kes her roj bertekên xwe yê demokratîk nîşan bide. Li Sûrê pêkanînen dijîmrovahî nayê rawestandî. Li dijî hevpeymana Roma û Cenevreyê ye. Bi tang û topan xirakirina bajêr suçê şer e. Ji bo ku ji sîcên bîrîndarîyên xwe rizgar bikin qanûnek nû derdixin.'

'Li Sûrê hêj gelek welatîyên sivil hene'

Demirtaş da xuyakirin ku ligel her tiştî gelê Amedê li ser piyan e û wiha got: 'Li Sûrê piştî meşê û hin hevdiştînan hin welatîyên li Sûrê hatin textiyekirin. Lê hêj agahiyek zelal ji wê derê nehatiye girtin. Hin ji wan xistin binçavan hin ji wan jî birin nexweşxaneyê. Em dizanin ku bi giştî 12 kes ji Sûrê hatine derxistin. Hêj yê ku dixwazin derbikevin hene. Hewldanên me berdewam dikin.'

DİHA

Onder: Hikûmet beriya sazkirina zagonê dê îstifa bike

Berdevkê Heyeta Îmraliyê û wekilê HDPê yê Stenbolê Sirri Sureyya Onder, têkildarî fezlekeyên der barê HDPê de hatin amadekirin û pêşkêşî Serokwezîrtiyê hatin kirin axivî. Onder, diyar kir ku ji bo wan girtîgeh jî wekî meclîsê yek ji qadên têkoşînê ye û wiha got: 'Hikûmet hêj pêvajoya sazki-

na zagonê bi dawî nebe dê îstîfa bike.'

Wezareta Dadê der barê Hevserokên Giştî yê HDPê Selahattin Demirtaş û Figen Yuksekdag, wekilên HDPê yê di heman demê de Berdevkê Heyeta Îmraliyê Sirri Sureyya Onder, Hevserokê HDKê Ertugrul Kurkcu û Hevseroka KCDê Selma Irmak de bi hinceta daxwaza "Rêveberiya Cewherî" kirine fezleke amade kir û pêşkêşî Serokwezîrtiyê kirin. Dozgeriya Komarê ya Amedê der barê 5 siyasîmedaran de bi hinceta axaftinê wan ên di Komcivata Kongreya Civaka Demokratîk (KCD) de kiribûn lêpîrsîn dabû destpêkirin. Piştî Serdozgeriyê der barê 5 wekilan de fezleke amade kir, girêdayî xala 83'an a Qanûna Esasî daxwaza "Rakirina destnedayîne" kiribû û fezleke ji Wezareta Dadê re şandibû. Wezareta Dadê jî fezlekeyên der barê 5 wekilan de amade kir û ji Serokwezîrtiyê re şand. Heta niha der barê wekilên HDPê de bi giştî

283 fezleke hatin amadekirin.

'Dê têkevin sebeta çopa dîrokê'

Onder destnîşan kir ku li Tirkiyeyê hemû pîvanên hiqûqê hatine betalkirin û wiha got: 'Rakirina mafê destlênedana parlamentariyê, dibe ku di nava bêhiqûqîyan de ya herî jî rêzê ye. Li welatê ku mafê jiyane yê mirovan tê bînpêkirin, em ê vê bêhiqûqîya destlênedana parlamentariyê ji xwe re nekin dert.'

Onder der barê wateya vê bêhiqûqîyê de, destnîşan kir ku siyasîmedarên berê ev pêkanînen faşîst pêk dianîn, îro di nava rûpelên dîrokê de wîndî bûn û wiha berdewam kir: 'Ji bo me girtîgeh jî mîna meclîsê qadeke têkoşînê ye. Ev ji bo me ne pîrsîrêk e. Berî bidawîbûna vê serdema qanûndanîne wê hikûmeta AKPê îstîfa bike. Ev nêrîna min a şexsî ye; berî dema hîlbijartinê biqede, berî ev serdema qanûndanîne biqede wê hikûmet neçar bimîne îstîfa bike. Em ê bibînin.'

DİHA

Serokê Kurdistanê Hêzên Pêşmerge pîroz kirin

Serokê Herêma Kurdistanê Mesûd Barzanî Hêzên Pêşmerge pîroz kirin û got, îro destanek hat nivîsandin.

Hewlêr — Serokê Herêma Kurdistanê Mesûd Barzanî ragihand ku Hêzên Pêşmerge îro di şerê li Eniya Şindoxa-Keskê, Eniya Rojavayê Diclê û Eniya Eskî Mûsilê de destanek li hemberî terorîstên DAİŞê nivîsandin.

Serokê Herêma Kurdistanê derbarê şer û pevçûnan de peyamek weşand.

Serokê Kurdistanê di peyama xwe de got: 'Spas ji bo xwedayê mezin ew êrişa terorîstan ji aliyê Hêzên Pêşmergeyên Kurdistanê ve hate şikandin û ziyaneke mezin li dijîmin dan û Pêşmerge destanekî kêmwêne li hemberî terorîstan nivîsand.'

Barzanî bi helkefta vê serkeftinê, pîrozbahiyê li gelê Kurdistanê û hemû Pêşmergeyan kir û hêviya başbûna bi lez ji bo birîndaran xwest.

Berdewamiya peyama xwe de Barzanî spasiya hêzên hevpeymanan navdewletî ya li dijî DAİŞê kir ku bi piştevanîya hewayî piştigirî dane Hêzên Pêşmergeyan.

Barzanî her wiha got: 'Heta gelê Kurdistanê xwediye zarok û gedeyên çavnetîr û azayên wekî we be, herdem serşorî û şikestî ji bo dijîmin û nehêzan dimîne.'

sputniknews.com

FLAŞ ÎDIA - Parlamentera HDPê: 'Dewlet li Cizîrê çekên kimyewî bikar anî'

Hevseroka Giştî yê HDP Figen Yuksekdag îdia kir û got ku: 'Dewleta tirk li Cizîrê çekên kimyewî bikar anî. Tew bê fedî hîne vê

yekê nagre ser xwe.' Wan — Parlamentar û Hevseroka Giştî ya HDPê Figen Yuksekdag bi sedema 8ê Adarê Roja Jinên Kedkar yê Cîhanê li Wanê bû.

Yuksekdag li mitînga ku li Parka Musa Anterê de axivî û got: 'Em çûn Cizîrê û me lêkolînên xwe kirin. Lê me tabloyeke hovane dît'. Yuksekdag di axaftina xwe de îdia kir û wiha got: 'Dewleta tirk li Cizîrê bi awayekî eşkere çekên kimyewî bikar aniye. Lê li xwe mikur nayê. Tew qet behs jî nake.'

Tew bi ser de jî dixwaze ser hovitiya xwe bigre. Ji xwe armanca ev operasyonên lîngkirinê jî girtina ser vê yekê ye. Lê ew çî bikin bila bikin wê nikaribin ser vê weşetê bigrin.' Yuksekdag bal kişand ser operasyonên Sûrê û wiha got: 'Dixwazin li Sûrê jî weke Cizîrê komkujiyekê pêk bînin. Li hember hemû kes û komên aşîxwazên ku li dijî operasyonan in polîtîkayeke reş tê meşandin û dixwazin wan kesan bixin binê ablûkayê. Emê li hember ablûka û şerên qirêj yê dewletê berxwe bidin. Em ê tîk neçin.'

sputniknews.com

Yuksekdag: Ew ê xira bikin em ê ava bikin

Hevseroka Giştî ya HDP'ê Figen Yuksekdag li Wanê di mîtinga 8'ê Adarê de axivî û ji bo daxwaza xwerêvebirinê ya gelan û jinan got kesên jinan qetil dikin nikarin jinan rêvebibin Yuksekdag ji bo êrîşên tevkujiyê yê li Cizîr û bajarên din ên Kurdistanê jî wiha axivî: "Ewê xira bikin, emê ava bikin. Ewê bikujin emê ji nû ve biafirînin."

Hevseroka Giştî ya Partiya Demokratîk a Gelan (HDP) Figen Yuksekdag, di mîtinga 8'ê Adarê Roja Jinan a Cîhanê de axivî û li ser têkoşîna azadiyê ya jinê nixandî kirin. Yuksekdag di destpêka axaftina xwe de balê kişand ser şerê li Kurdistanê û berxwedana jinê ya li hemberî vî şerî. Yuksekdag anî ziman ku hem ji bo têkoşîna gelan hem jî ji bo têkoşîna azadiyê ya jinê di rojên dijwar re derbas dibin lê jin bi hemû berpirsariya vê pêvajoyê girtine ser xwe.

'Jin jiyane û rûmetê diparêzin'

Yuksekdag bilêvkir kir ku jin li hemberê mirin û hilweşînê, jiyane û rûmetê diparêzin û got "Em vê têkoşîna datînin nîvê dilê xwe. Encax jin dikarin rê li ber vê siyaseta faşîst a şer a zilaman bigirin û veguherînin."

'Daxwaza xwerêvebirinê cewherê jinan e'

Yuksekdag di axaftina xwe de balê kişand ser daxwaza

xwerêvebirinê ya gelan û diyar kir ku dê jin heya dawiyê vê daxwazê biparêzin. Yuksekdag anî ziman ku jin li qadên xwerêvebirinê dengên xwe bilind dikin û wiha pê de çû: "Daxwaza xwerêvebirinê cewhera jinê ye. Xwerêvebirinê tê wê wateyê ku gel xwe û bajarê xwe biparêze."

'Kesên jinan qetil dikin nikarin jinan rêvebibin'

Yuksekdag qirîna li ser jinê jî bi gotinên tund şermezar kir û wiha berdwam kir: "Kesên ku her roj jinan qetil dikin, jinan mehkûmî bêtariyê dikin, nasnameya jinê nas nakin, nikarin jinan rêvebibin. Em jin dikarin xwe rêvebibin." Yuksekdag her wiha jinên ku di êrîşên tevkujiyê de hatin qetilkirin jî bibîrxist û li hemberî pêkanîna îşkenceyê ya li ser bedena jinê bi gotinên tund rexne kir.

'Ew ê xira bikin em ê ava bikin'

Yuksekdag der barê serdana xwe ya Cizîrê jî axivî û wiha got: "Me tu car din nav van mirinan de, êşan de rûyê xwe û hêviyên xwe reş nekir û emê reş nekin jî. Ewê xira bikin, emê ava bikin. Ewê bikujin emê ji nû ve biafirînin. Ji ber ku vê hêza me baş dizanin, jinan qetil dikin." Yuksekdag diyar kir ku li gel hemû pêkanîna tevkujiyê jî, gelê Cizîrê teslîm nebûye.

'Em jin emê li ber derbey qesrê rawestî'

Yuksekdag di axaftina xwe de gotinên Serokomar Tayyîp Erdogan a "Ez biryara Dadgeha Qanûna Esasî nas nakim" jî bi tundî rexne kir û wiha pê de çû: "Hemû sazîyên dewletê xistin bin desthilatdariya xwe. Derbekarê herî dawî ya dîroka Tirkîyeyê kesê li Qesrê ye. Emê destûr nedin vê derbeyê."

'Em bi doza xwe û şehîdê xwe serbilind in'

Yuksekdag di dawîya axaftina xwe de jî diyar kir ku dê têkoşîna dîrokî ya gelê Kurd hemû gelan azad bike û wiha got: "Bila ji hemû jinan re û şehîdan re soza me be. Me soz da ew şehîdên xwe ku gotin 'Dibe ku em bimirin lê hun bi me serbilind bin.' Em bi wan serbilind in. Em bi doza xwe ya mafdar serbilind in."

Piştî axaftinan hunermendên Navenda Çanda Mezopatamyayê (NÇM) Nurcan Degîrmenci û Kevser Coleman derketin ser dîkê û bi stranên xwe ve coş dan jinan. Mîting bi stranên hunermendan bi dawî bû.

DİHA

Dayikên Şemiyê aqûbeta jinên winda pirsîn

Dayikên Şemiyê yê li Qada Galatasarayê cara 751'emîn hatin cem hev bi munasebeta 8'ê Adarê Roja Jinan a Cîhanê aqûbeta jinên ku hatine windakirin pirsîn. Dayikên Şemiyê bal kişandin li ser gezekeyên der barê parlamenterên HDP'ê de hatine avamedikirin û ev tişt gotin: "Li şûna ku hûn fezlekeyan dixin rojeva xwe kiryarên zarokên me bibînin û bidarizînin. Van tişan bigirin rojeva xwe."

Dayikên Şemiyê li Qada Galatasarayê ya Stenbolê ji bo ku aqûbeta xizmên xwe yê ji aliyê hêzên dewletê ve di bin çavan de hatine windakirin û qetilkirin bipirsîn û bi daxwaza darizandina kiryanan cara 571'emîn hatin cem hev. Dayikan pankarta "Kiryar diyar in winda li kû ne" vekirin li ser pankartê jî bi munasebeta 8'ê Adarê Roja Jinan a Cîhanê wêneyên jinên ku di bin çawan de hatine qetilkirin bi cih kirin. Dayikên Şemiyê vê hefteyê jî wêneyên xizmên xwe yê hatine windakirin û qetilkirin û qurnefîl dan destên xwe û aqûbeta xizmên xwe pirsîn xwestin berpirsyar bînin darizandin.

'Li şûna fezlekeyan digirin rojeva xwe kiryarên zarokên me bibînin'

Di çalakiyê de ewil dayika Murat Yıldız ê tu di 1995'an de li İzmirê hate windakirin Hanîfe Yıldız axivî. Yıldız bi bîranîna Sultan Seçik a ku hefteya borî jiyana xwe ji dest da dest bi axaftina xwe kir û gotina "ew ne sultana qesran sultana dîlan bû" bi kar anî. Yıldız got ku Dayikên Şemiyê ev bist sal ni aqûbeta

xizmên xwe dipirsîn û bal kişand li ser fezlekeyên ku der barê parlamenterên HDP'ê de hatine amadekirin. Yıldız wiha got: "Dengê me nabîhizin lê ji bo fezlekeyên der barê parlamenterên HDP'ê de hatine amakirin dibêje ji dolaban di nava tozê de nehêlin. Li şûna ku fezlekeyan digirin rojeva xwe kiryarên zarokên me bibînin. Bidarizînin."

'Em ê derkevin qadan û hesab bipirsîn'

Piştê hevsera Fehîm Tosun ê di 1995'an de li Stenbolê hate windakirin Hanîm Tosun axivî. Tosun wiha got: "Bedenên tazî yê siyasatmedarên jin teşhîr dikin. Jinan di şer de qetil dikin. Ez kesên ku vî welatî bi rêve

dibin nelet dikim." Tosun di berdwamê de ev tişt anî ziman: "Em ê qadan vala nehêlin. Em ê derkevin qadan û ji kujeran hesab bipirsîn."

Daxuyaniya hefteyî jî Leyla Kaya kir. Kaya diyar kir ku bi munasebeta 8'ê Adarê çalakiya vê hefteyê diyarî jinên ku ji aliyê hêzên dewletê ve hatine qetilkirin kirine û navê jinên ku hatine windakirin xwend. Kaya anî ziman ku wekî di dozên din ên windayan de lêpîrsînê hatine meşandin ji bo derxistin û cezakirina berpirsyaran nebû, yê ku winda kirin hatin parastin. Kaya destnîşan kir ku heta ku ji bo jinên hatine windakirin edalet pêk bê dê têkoşîna xwe bidomînin.

DİHA

Rûsya, ji bo Zaman û Cumhuriyetê bertek nîşanî Erdogan da

Wezareta Derve ya Rûsyayê di daxuyaniya xwe de ragihand ku li Tirkîyeyê her diçe rewşa maf û azadiyan xerabtir dibe û em vê bi baldarî temaşe dikin.

Moskova — Wezareta Derve ya Rûsyayê di daxuyaniya xwe ragihand ku daxuyaniyên Serokomarê Tirkîyeyê Recep Tayyip Erdogan

ên Dadgeha Makezagonî û tayînkirina kayuman ji bo rojnameya Zamanê li Tirkîyeyê her diçe rewşa maf û azadiyan xerabtir dibe û em vê bi baldarî temaşe dikin.

Tirkîye hûmeta hiqûqê nagre

Berdeвка Wezareta Derve ya Rûsyayê Mariya Zaxarova di daxuyaniya çapemenî de got: 'Nûçeyên ku rojnameya Cumhuriyetê par vekirin yê ser mijara alîkariya DAİŞê xuyaye Erdogan gelekî aciz kiriye. Divê ev agahî ji hêla civakî navneteweyî ve werin lêkolînkirin. Tirkîye ji bo piştigiriya xwe ya terorîstan veşerê çapemeniyê asteng dike û hûmetê li hemberî hiqûqê jî nagre.'

Divê Konseya Ewropa û AGİT vê mijarê bi hûrgilî bişopîne

Mariya Zaxarova di berdwamiya axaftina xwe de got: 'Hêzên ewlehiyê bi dijarî midexaleya çalakiya ku li derveyê rojnameya Zamanê daxuyanî didan bi xaza rindîkrêjê êrîş kirin. Em bawer in, ev mijarên navborî ji hêla Konseya Ewropa û AGİTê ve bi hûrgilî were şopandin û di mijara azadiya fikrî û berpirsariya çapemenî ya navneteweyî de daxwaza bi cih anîna ji Tirkîyeyê bikin.'

sputniknews.com

Demirtaş: 'Wê havînê şerek mezin biqewime'

Hevserokê Giştî yê HDPê Selahattin Demirtaş rewşa gelemperî ya Tirkîyayê nixand û got: 'Rewş wê ji niha xerabtir bibe û havînê şer girantir wê bibe.'

Naveda Nûçeyan — Hevserokê Giştî yê HDPê Demirtaş daxuyaniyek da rojnameya amerîkî ya Washington Postê û ragihand ku li Tirkîyayê, ber bi havînê wê şerekî navxweyî derkeve.

Demirtaş di hevpeyvîna xwe ya ku bi rêya telefonê kir de wiha got: 'Şerê di nava dewleta tirk û PKK de wê girantir bibe û di encamê de wê gelek tirk û kurd bimirin. Ev rewş jî dibe ku bibe sedemê şerekî etnîk.'

Demirtaş banga agirbest û hevdîtîna aştiyê kir û got: 'Ji bo hevdîtîna agirbestê me bang li PKKê jî kir. Bila her du alî ji bo agirbetê dîsa hevdîtînan pêk bînin.'

'Çima cîhan li hember zilma li ser kurdan bêdeng e?'

Demirtaş di nava axaftina xwe de ji Amerîka û hemû hêzên navnetewî yê cîhanê piştigiriya aştiyê xwest û got: 'Kurd li hember hovîtiya terorîstên DAİŞê de hêza herî xurt ya li rojhilata navîn in. Em kurd îro xwedî hêzeke mezin in. Gelo çima tu kes li piştê me dernakev e. Çima cîhan li hember êrîşên ser me wiha bêdeng in?'

Penaber: Pereyên YE ji bo me dişîne diçe ji çeteyan re

Penaberên Sûriyeyî bertek nîşanî gotina îxtîdara AKP'ê ya "Me di 3 salan de 10 milyar dolar pere li penaberan xerç kir" dan û diyar kirin ku ev ji kok ve derew e. Penaberan, destnîşan kir ku AKP bi van pereyên NY'ê alîkariyê bi çeteyan re dike û penaberên Sûriyeyî heta niha bi tu awayî alîkarî negirtine.

Serokwezîr û Serokomarên Tirkîyeyê her ku diçin welatên Ewropa tev li civînan dibin, pîrsgrêka penaberan dixê rojeva Ewropayê. Rayedarên îxtîdara AKP'ê di ziyaretên welatên Ewropayê de diyar kirin ku Tirkîye pêdiviyê deh hezaran penaberan pêşwazî dike û di 3 salên dawî de 10 milyar dolar pere li penaberan xerç kiriye. Penaberên Sûriyeyî yê li Tirkîyeyê dijin êrtek nîşanî vê politîkaya AKP'ê dan û diyar kirin ku ev derew e.

Penaberên li ambarên kevn ên Reyhanliya Hatayê dijin diyar kirin ku di nava şert û mercên pir zor û zahmet de dijin. Penaberan da zanîn ku di nava zeviyan de rojê 20 TL dixebitin û zahmetiyên mezin dijin. Penaberên Sûriyeyî destnîşan kirin ku şert û mercê wan ê jiyane pir xerab e û bandora neyînî li ser tenduristiya wan dike. Ji ber avhewa û sarmayê gelek zarok nexweş ketine û nikarin zarokên xwe derman bikin. Penaberên Suriyeyî dan zanîn ku hikûmeta AKP'ê li derve pesnê xwe dide û diyar dike ku alîkariyê dide wan, lê heta niha wan tu alîkarî ji hikûmet û dewletê negirtiye.

'10 milyar dolar ne li penaberan, li çeteyan xerç kir'

Welatiyê ji Hamayê Alî Halid 3 sal berê koçî Hatayê kir. Bavê 6 zarokan e û hemû zarokên wî nexweş in. Ji ber derfetên wan tune nikare zarokên xwe derman bike. Halid betal e û bi zahmetî debara xwe dike. Halid, destnîşan kir ku dewletê tu alîkarî bi wan re nekirîye û pereyên ku YE ji wan re dişîne tev diçe ji çeteyên DAİŞ û El Sunrayê re. Halit, anî ziman ku di 3 salan de tenê 2 caran alîkarî hatiye kirin û ew jî ji aliyê komeleya "Beyaz El" ve hatiye kirin. Halid, anî ziman ku AKP diyar dike ku di 3 salên dawî de 10 milyar xerç kiriye, lê ev derew e. Halid, daxuyand ku dewleta Tirk welatên Ewropayê dixapîne.

'Em li Tirkîyeyê wekî koleyan dijin'

Welatiyê bi navê Fadil El Hasan jî anî ziman ku piştî şer dest pê kir wan her tiştê xwe winda kir û wiha got: "Em hatin Tirkîyeyê, lê em di şert û mercê koleyan de dijin. Ji roja em ji Sûriyê hatine vir heta niha bi tu awayî alîkariyek ji mere nehatiye kirin. Ger ku Tirkîye bi rastî alîkarî ji mere kiribûya dê halê me ne wisa bûya. Alîkariya ji bo penaberan tê diçin çeteyên El Nusra û DAİŞ'ê."

'Tirkîye li gelê xwe û Cîhanê derewan dike'

Welatiyê bi navê El Muhammed jî anî ziman ku şertê wan ê jiyane pir zahmet e û Tirkîye li gelê xwe û cîhanê derewan dike. Muhammed, anî ziman ku pereyên li ser navê wan tê şandin li çeteyan tê belavkirin.

DİHA

Başkan Barzani'den Peşmerge'ye kutlama

Kürdistan Başkanı Mesud Barzani, IŞİD'in saldırılarını püskürtüp geri çekilmelerini sağlayan Peşmerge güçlerini kutladı.

Başkanlık ofisinden yapılan açıklamada, "IŞİD teröristleri, bugün sabah saatlerinden bu yana Musul, Şandoka ve Kesk bölgelerinde birçok noktadan Peşmerge mevzilerine saldırı düzenledi. Söz konusu tüm saldırılar başarılı bir şekilde püskürtülerek, teröristlerin geri çekilmesi sağlandı" ifadesine yer verildi.

Barzani, "Peşmerge güçlerinin IŞİD karşı elde ettikleri zaferlerden dolayı tüm Kürdistan halkı adına kendilerini kutluyorum. Çatışmanın ağırlıklı olarak yaşandığı mevzilerde yaralanan Peşmerge güçlerine hayırlı şifalar dileyerek en kısa zamanda iyileşmelerini temenni ediyorum" dedi.

Açıklamada, Barzani'nin, IŞİD'in Peşmerge mevzilerine yaptığı yoğun saldırıların püskürtülmesinde önemli rol oynayan uluslararası koalisyon güçlerine de ayrıca teşekkür ettiği aktarıldı.

Kürtler için özerk bir bölge...

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü John Kirby, günlük basın toplantısında, "Suriye'de federal bir modele geçebileceği" yönündeki görüşleri değerlendirdi.

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü John Kirby, Suriye'de kısmi ve geçici ateşkes niteliğindeki çatışmaların sonlandırılması anlaşmasının ardından ülkenin bütünlüğünü koruyacak bir yönetimin iktidara gelmesi gerektiğini belirterek, Kürtler için yarı özerk bir bölgenin oluşmasını istemediklerini söyledi. Toplantıda, "Suriyeli Kürtler defalarca Suriye'de federal sisteme geçilmesini istedi, ABD bunu destekliyor mu?" yönündeki soruya Kirby, ülkede federal bir yapının ABD'nin hedefi olmadığı yanıtını vererek, şu değerlendirmede bulundu:

"Eğer bana Kürtler için yarı özerk bir bölgeyi isteyip istemediğimizi soruyorsanız cevap, 'Hayır'. Suriye'de federal devlet konusundaki görüşümüzü defalarca söyledik, yine tekrar edeceğim. Bugüne kadarki bildiğimizde anlaştığımız gibi, Suriye'yi mezhep ayrımı gözetmeden bir bütün olarak kabul ediyoruz."

Kirby, Suriye'de çatışmaların azalmasının ardından rejim ve muhalifler arasında diplomatik görüşmelerin başladığını belirterek, "Tamamlanmamış olmakla birlikte seçimlerin nasıl yapılacağına dair görüşmeler başladı. Eğer başarılı olunursa Suriye halkının ihtiyaçlarına cevap verecek bir hükümetin kurulmasını sağlayacak" ifadesini kullandı.

Toplantıda, BM Suriye Özel Temsilcisi Staffan de Mistura'nın Suriye halkının oylarıyla iktidarın kurulması gerektiği yönündeki sözlerine atıfta bulunularak, Esad'ın seçimleri kazanması halinde iktidarı kurmasının söz konusu olup olmadığı sorusuna karşılık da Kirby, ABD'nin Esad konusundaki pozisyonunda bir değişiklik olmadığını vurguladı. Kirby, "Bu konudaki tavrımız çok net, Esad'ın Suriye'nin geleceğinde yeri olduğunu düşünmüyoruz. Suriye'de Esad'ın olmadığı bir hükümetin kurulmasını istiyoruz dedi.

Kirby, muhaliflerin yoğun olduğu bölgelerde düzenlenen hava saldırılarını ve rejim tarafından kuşatma altındaki bölgelere insani yardımların ulaşımını sağlamadığı hakkında daha fazla bilgi edinmeye çalıştıklarını sözlerine ekledi.

nerinaazad.com

Demirtaş'tan Davutoğlu'na: Kudretini iyi gösterdin; bütün Silopi, Cizre ve Sur'u yıkmışsın

Başbakan Davutoğlu'nun Silopi gezisinin gizli gizli yapıldığını söyleyen Demirtaş, Davutoğlu'na çağrıda bulunarak "Gizli gizli gideceğine, Silopi, Cizre'de miting yap" dedi.

HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş, Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun sürpriz Silopi ziyaretini eleştirdi. Demirtaş, "Gizli gizli gideceğine, Silopi, Cizre'de miting yap" dedi.

Halkların Demokratik Partisi (HDP) Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş ve parti yönetimi, aralarında ÖDP, EMEP, Halkevleri, HDP bileşeni parti ve kimi STK'lerle bir araya geldi.

Dünya Ticaret Merkezi'nde yapılan toplantı öncesinde basın mensuplarının sorularını yanıtlayan Demirtaş'ın açıklamalarından satır başları şöyle:

Silopi

"Aslında benim Cuma günü Ağrı programım vardı, Sur'daki acil hayati durum nedeniyle Diyarbakır'da kalmayı tercih ettim. Fakat AKP Ağrı İl Teşkilatı arkadaşlarımdan şunu talep etmişti. 'Başbakan Cuma günü Ağrı'ya geliyor, dolayısıyla iki genel başkanın programı çakışmasın, mümkünse ertelenebilir mi?' diye bana haber gönderdiler. Bizde bakacağız dedik fakat Sur'dan dolayı programı erteledim Ağrı'ya gitmedim. Dolayısıyla Başbakan'ın Silopi değil, Ağrı programı vardı. Böyle gizli gizli Başbakanı olduğu ülkenin bir ilçesine gizli gizli girebiliyorsa oranın ne kadar başbakanıdır.

"Evet, kudretini çok iyi gösterdin, maşallah bütün Silopi, Cizre'yi, Sur'u yıkmışsın. Fakat kudreti böyle olanın şefkatinden şüphe duyulur. Kudretinizi de zora dayalı elde etmişsiniz. Tank, topla yıkmazsanız oraları giremeyeceğinizi de biliyorsun, Başbakan olarak gidemeyeceğinizi biliyorsun. Madem Silopi'ye gittin ve Silopi halkı senin şefkatini bekliyor, Kaymakamlıkta açıklama yapıp kaçacağına miting yapsaydın. Mesela Cizre halkı şefkatini bekliyor! Terörden kurtardınız orayı, insanları huzura güvene kavuşturdunuz. Öyle

demiyor musunuz, o kurtardığınız insanlar sizi şefkatle karşılasın sizde şefkatinizi gösterin.

"Ama takiye ve iki yüzlülükle bunu saklayamazsınız. Cizre'de katliam yaptınız. Bunu kimden saklıyorsunuz. 150'den fazla üniversite ve lise öğrencisi sivil ve silahsız genci yaktınız. Cenazeleri tanınmıyor. Bunlar olmamış gibi mi davranacağız."

Cizre'de 'kimyasal silah'

"Otopsi raporlarında da cenazelerin içler acısı durumundan da bu tür iddiaların ciddi olabileceği anlaşılıyor. Tabii ki bunlar patoloji, kimyasal incelemeler sonucunda anlaşılabilir. Sağlıklı bir soruşturma ve araştırma yapılmıyor.

"Yüzlerce insan diri yakıldı, katledildi. Ama Başbakan bir şey olmamış gibi Silopi'ye gidebiliyor. Bütün suçlarını örtmek içinde ha bire HDP ve bize saldırıyor. Bu çok ucuz ve ikiyüzlü bir politika. Özellikle HDP'nin içine oynama çabası komik duruyor. Ortalık bu kadar acılı, sancılı olmasa eğlenceli bir durum. Başbakan komik bir adam. Ama durum ciddi gülecek durumda değiliz. Başbakan ne yaptığının ne söylediğinin farkında değil. Sen iki ilçeyi yerle bir ettin. Tankla topla sivil yerleşim yerlerinin tamamını yok ettin. Bunlar olmamış gibi sürekli HDP hesap versin diye konuyu başka yere çekmeye çalışması sırtıyıyor.

"Açıklamalar, resmi kararlar, Cizre ile ilgili toplayabileceğimiz ne kadar delil varsa özel bir ekibimiz orada çalışmasını yürütüyor. Bunu ulusal ve uluslararası yargıya taşıyacağız. Ulusal yargıda sonuç alamayabiliriz, ama her zaman yargı AKP'nin elinde olmayacaktır. Bu suçu işleyenler er ya da geç hesap verecektir".

Dokunulmazlıklar

"Her konuşmamızdan sonra hükümetin bizi linç ettirmek istediği her dönemde dokunulmazlıklarımızı gündeme getirdi. Şimdi yeniden çarpıtmak için yeniden bunu gündeme getirdi.

"Defalarca açıklama yaptık, açık çek verdik. 550 milletvekilinin

dokunulmazlıklarını kısıtlayalım. Hepimiz için. Hayır bunu kabul etmiyorsunuz, parlamento 4 gruba ait bütün dokunulmazlık dosyaları indirelim hepsini kaldıralım. Biz evet oyu vereceğiz. Ama hırsız, yolsuzluk yapmış

olanların dokunulmazlık dosyalarını ayıracaksınız, bizi konuşmalarımızdan dolayı dokunulmazlık tehdidi ile parlamento ve komisyona sevk edeceksiniz. Hükümetin kendisi bilir.

"Görülüyor ki bir siyasi öç alma ve linç, özellikle şahsımla ilgili de Saray'daki şahsın intikam alma duygusu dokunulmazlıkları gündeme getiriyor. Gündemden kalkmasını istiyoruz. İki yöntem öneriyoruz ya 550 milletvekilinin tamamı kısıtlansın ya da dokunulmazlığı bulunan bütün dosyaları kaldıralım."

"Meclis'ten çekilme gibi bir gündemimiz yok. Dokunulmazlık dosyaları yüzlerce var. MHP denen parti AKP'nin komisyonu haline gelmiş, parti olmaktan çıkmış. Başvurmuş ısrarla bizim dokunulmazlık dosyalarımızı gelsin diye. Sizinkiler ne olacak? Rüşvetle hırsızlıkla suçlanan vekilleriniz var.

"Partilerin içleri kazan gibi kaynıyor bunu tahvil etmenin en etkili yolu HDP'ye saldırmaktır. 59 milletvekiliyiz nasıl karar vereceksek hep birlikte hareket edeceğiz."

Yeni anayasa çalışmaları

"Uzlaşma Komisyonu 4 partiden oluşur, bunlardan biri yoksa bunun ismi uzlaşma komisyonu değil, ittifak veya işbirliği komisyonu olur. Eğer bir parti çekilmişse uzlaşma komisyonu dağılmış demektir".

Peşmerge'nin Musul Operasyonu'na katılma gerekçesi

ABD'nin, Haşdi Şabi güçlerinin Musul operasyonuna katılmasına ikna olmadığını söyleyen Irak Parlamentosu PDK Listesi Parlamenterleri Serhan Ehmed Serhan, Peşmerge Güçleri'nin söz konusu operasyona Kürdistan Bölgesi ve Musul Kürdlerini savunmak amacıyla katılacağını belirtti.

BasNews'e konuşan Irak Parlamentosu PDK Listesi Parlamenterleri Serhan Ehmed Serhan, Peşmerge Güçleri'nin Musul operasyonuna katılma sebepleriyle ilgili değerlendirmelerde bulundu.

'Musul'daki Kürdleri Peşmerge koruyabilir'

"Operasyona 2 Peşmerge tugayı katılacak. Bu operasyona Peşmerge'nin katılmasının çeşitli nedenleri var" ifadelerini kullanan Serhan Ehmed Serhan, Peşmerge Güçleri'nin Musul operasyonuna katılmam sebeplerini şu şekilde sıraladı: "En önemli nedenimiz; Musul kentinde yaşayan Kürd nüfusedir. Kentin sol tarafında Kürdler ikamet etmekte. Buradaki Kürd vatandaşların korunması gerekiyor. Kürdlerin can ve mal güvenliğini Peşmerge sağlayabilir. Diğer bir neden ise Peşmerge Güçleri'nin operasyonel kabiliyetidir. ABD, Irak ordusundan daha fazla Peşmerge Güçleri'nin bu operasyonda rol oynayacağına inanıyor."

'ABD, Şii Haşdi Şabi güçlerinin operasyona dâhil olmasına izin vermez'

Şii Haşdi Şabi güçlerinin operasyona dâhil olmasına

ABD'nin izin veremeyeceğini belirten Serhan Ehmed Serhan, "ABD, Haşdi Şabi güçlerinin katılmasına ikna olmuş değil. Özellikle Ninova Vilayet Meclisi'nin Haşdi Şabi milislerini istemediklerine dair karar almasından sonra katılmaları zor görünüyor" dedi.

Haşdi Şabi güçleri komutanlarından Ebu Mehdi Mihendis, Irak Başbakanı'ndan 'Ne pahasına olursa olsun' Musul'u kurtarma operasyonuna katılmak istediklerini açıklamıştı.

Irak Parlamentosu PDK Listesi Parlamenterleri Serhan Ehmed Serhan; Irak Başbakanı Haydar el İbadi'nin, Peşmerge Güçleri'nin Musul operasyonuna katılmaması için çok çaba sarf ettiğini ancak ABD'nin Haşdi Şabi güçlerinin değil Peşmerge Güçleri'nin katılmasını istediğini kaydetti. PDK Listesi Parlamenterleri Serhan Ehmed Serhan, Peşmerge Güçleri'nin Musul operasyonuna katılıp katılmayacağı kararının Kürdistan Bölgesi Hükümeti'nde olduğunu ifade etti.

Barzani: IŞİD'i yendik, onu da yeneriz!

Başkan Mesud Barzani, "Kürdistan'ı korumak adına teröre karşı nasıl başarı elde ettiysek, yolsuzluğa karşı da bunu yapacağız" dedi.

Başkan Barzani Raperin Ayaklanması'nın 25'inci yıldönümü dolayısıyla yazılı bir açıklama yaptı.

Açıklamada, verilen bunca kurban ve bedelin bağımsızlıktan çok daha büyük olduğunun herkesin bilmesi gerektiği, Kürt milletinin yaşadığı trajediden tüm dünyanın sorumlu olduğu belirtildi.

Mart ve Kürtler

Barzani mesajında şu ifadeleri kullandı:

"Mart ayı, Kürdistan halkının başkaldırı, direniş ve başarısının simgesidir. Mart; Raperin'in büyük zaferi, Halepçe Katliamı'nın yıldönümü ve aynı zamanda Newroz'un, yeni yaşamın müjdecisidir.

Milletimizin, 1991'deki büyük ayaklanmasıyla tüm dünyaya istila ve baskıyı kabul etmeyeceğini duyurmasının sembolüdür. Elde edilen başarı da insan hakları, tolerans ve barışın savunucuları olduğumuzun göstergesidir."

1991 ayaklanması ve birlik

1991 yılında halkın, peşmergenin ve toplumdaki farklı grupların birlik içinde diktatör ve sömürgecilere karşı başkaldırarak zafer kazandığını dile getiren Barzani, "Ayaklanmayla elde edilen; birlik olduğu zaman, zaferin önüne geçilemeyeceğinin mesajıdır"

diye belirtti.

Bağımsız Kürdistan

Halepçe Katliamı'nın insanlık suçları zincirinin devamı niteliğinde olduğu belirtilen açıklamada, "Bunca çabadan, verilen kurbanlardan sonra hiç kimse ve hiçbir taraf, Kürdistan halkının bağımsızlığı karşısında tereddüt etmemelidir" denildi.

Barzani, "Bu yılki kutlamalar kahraman peşmergelerin terör örgütünü yenilgiye uğratmasına denk gelmiştir. Elde edilen bu zafer, aynı zamanda Kürdistan Bölgesi'nde yaşanan mali kriz ve ülkeye saldırıların olduğu bir süreçte yaşanmıştır" vurgusunu yaptı.

Ekonomik kriz

Kürdistan halkının yaşananlar

karşısında dirençli, korkusuz durduğunu; peşmergelerin ise kanlarıyla Kürdistan'ı koruduğunu belirten Başkan, yaşanan zorlu sürecin vatansever Kürt milletinin azimli çalışmasıyla atlatılacağını ifade etti.

Tüm olanaklarla Peşmerge Güçleri'nin desteklenmesi gerektiğini belirten Barzani, "Kürdistan'ı korumak adına teröre karşı nasıl başarı elde ettiysek, yolsuzluğu bitirmek için de aynı şeyi yapacağız" ifadelerini kullandı.

Mesajın sonunda Başkan Barzani, şehit peşmergelere rahmet dilerken, şehit yakınlarına selam gönderdi, peşmergelere de başarı dileğinde bulundu.

Rûdaw

Kürtlerin bağımsızlık yürüyüşü desteklenmeli

Cumhuriyetçilerin çok büyük bir olasılıkla Kürt Devletini destekleyeceklerini dile getiren Amerikalı Orta Doğu uzmanı ve Pentagon eski analisti, 40 milyonu bulan Kürtlerin bir devlet sahibi olmamalarının anlamsız olduğunu dile getirdi.

Amerikalı Orta Doğu Uzmanı ve Pentagon eski analisti Harold Rhode, Perşembe günü Kürdistan 24'e verdiği söyleşide Demokratlardan ziyade Cumhuriyetçiler'in bağımsız bir Kürt devletini memnuniyetle karşılayacaklarını dile getirdi.

Rhode, aralarında Kürtlerin de bulunduğu Amerika destekçileri için Cumhuriyetçi Trump'un, Demokrat Hillary Clinton'dan çok daha iyi olduğunu söyledi.

Bu yıl Amerika Başkanlığı yarışında Cumhuriyetçi aday olabilmek için rekabet halinde bulunan üç favori Donald Trump, Marco Rubio ve Ted Cruz'a atıfta bulunan Rhode Cumhuriyetçi adayların Amerika'nın aralarında Kürt halkının da bulunduğu müttefiklerini daha fazla düşündüklerini iddia etti.

Kürtlerin bağımsızlık yürüyüşünün desteklenmesinin önemine vurguda bulunan Rhode, "Dünyada 40 milyonu bulan Kürt nüfusunun neden kendi devlete sahip olamadığını" sordu.

Başkan Barak Obama'yı Kürtlerin Birleşik Irak'ın bir parçası olma konusundaki ısrarını da içeren dış politikası nedeniyle eleştiren Rhode, "Sayın Obama ve danışmanlarının Kürtlere 'Kürt gibi düşünmeyin, Iraklı gibi düşünün' şeklinde tavsiyelerde bulunmayı bırakmaları gerekir. Bu artık bir anlama sahip değil. Kürtler Kürttür." şeklinde konuştu.

Obama yönetimini, bir çok Amerikalı için "Yedi buçuk yıllık acı" şeklinde adlandırdığı zor bir dönem olarak tanımlayan Rhode, Donald Trump ve diğer Cumhuriyetçilerin Amerika'nın dostlarına ve müttefiklerine yardım etmeyi ve onlara sadık kalmayı da içeren "büyük Amerika'yı yeniden inşa etmek" istediklerini vurguladı.

Amerika'nın sadık müttefiklerinin olmadığını, zararsız düşmanlarının var olduğunu dile getiren Rhode, Orta Doğu'daki mevcut sınırların gerçekte hiçbir zaman var olmadığını, sahadaki hakikatin mültecilerin büyük bölümünün daha iyi bir yaşam için sığınmayı tercih ettiği Kürdistan Bölgesi'nin geniş bölgedeki yegane güvenli bölge olduğuna işaret ettiğini belirtti.

Uluslararası Sürgün İnsanlar (IDPs) kuruluşuna göre halihazırda Kürdistan Bölgesi'nde yaklaşık 1.8 milyon mülteci yaşıyor.

nerinaazad.com

Türkiye'den 35 milyar dolarlık hamle

İran'a uygulanan ambargonun ve yaptırımların kaldırılmasından ardından Türkiye ile İran arasında 35 milyar dolarlık bir ticaret hacmine ulaşılması hedefleniyor. Türk İş dünyası da, gözünü İran'a ve iki ülke arasındaki diplomatik

temaslara çevirmiş durumda. Türkiye ile İran arasındaki temaslara; ABD, Rusya ve AB tarafından da yakından izlendiğini söylemek mümkün.

TÜRKİYE ZİYARETİNİ İPTAL ETMİŞTİ

Türkiye ile İran arasındaki üst düzey temaslara, Suriye konusundaki temel anlaşmazlıklar nedeniyle kesilme noktasına gelmişti. İran Dışişleri Bakanı, geçen yıl Türkiye'ye yapacağı ziyareti iptal etmişti. İran ile Türkiye arasındaki en önemli sorunlardan biri Suriye. İki ülkenin Suriye politikası birbirine tamamen zıt.

İran, Suriye'de mevcut rejimi yani Esed yönetimini destekliyor. Bu desteğini diplomasinin ötesinde Suriye'ye gönderdiği milisler ve silah yardımıyla sahaya da yansıtmış durumda. Bu çerçevede İran ile Rusya'nın çıkarlarının belirli ölçüde çakıştığını ve anlaşmalı veya zımnen ortak hareket ettiklerini söylemek de mümkün.

STRATEJİK SABIR

Türkiye ile İran, Suriye'de bu kadar derin bir anlaşmazlık içinde olmalarına rağmen ilişkileri geliştirme konusunda da arayış içinde. Bu çelişkili tablonun ardından yatan reel ekonomik ve politik gerçekler var. Birincisi iki ülke arasındaki temel sorun bölgesel politikalarla ilgili. Ama ikili ilişkilerde mevcut konjonktürde önemli bir sorun yok. İki ülke de, "stratejik akıl – stratejik sabır" anlayışına dayalı ve ticari – ekonomik ilişkileri geliştirmeye dayalı politik

anlayışın yaşama geçirilmesi isteğinde.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI'NDA TEMAS TRAFİĞİ YAŞANDI

Edinilen bilgilere göre; bu anlayış çerçevesinde Türkiye ile İran arasında bir ziyaret trafiği oluşturulması için son aylarda yoğun iletişim trafiği yaşandı. Son noktalardan birini, İran Dışişleri Bakanlığı Asya ve Pasifik'ten Sorumlu Bakan Yardımcısı İbrahim Rahimpur'un geçen ay içinde Ankara'daki temasları oluşturdu. Bu temas sırasında iki ülke arasında çetin Dışişleri Bakanlığı'nda saatlerce süren çetin müzakereler yaşandı. Bu müzakereler çerçevesinde belirli ölçüde anlaşma sağlandı. Buna göre; Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun İran'a resmi ziyareti temasların ilk adımını oluşturacaktı.

İLK ZİYARETİ DAVUTOĞLU YAPIYOR

Davutoğlu, 4 Mart akşamı Tahran'a gitti. Bunun ardından ziyaret programlarında değişiklik olmazsa İran Dışişleri Bakanı Cevad Zarif Türkiye'yi ziyareti edecek. Karma Ekonomik Komisyonun (KEK) 25. Toplantısı önümüzdeki aylar içinde Ankara'da yapılacak. İran, Türkiye ve Azerbaycan Dışişleri Bakanlarının üçlü mekanizma görüşmesi de Tahran'da yapılacak.

RUHANİ TÜRKİYE'YE GELECEK

Bu ziyaret trafiğinin en üst seviyesini, İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani'nin Türkiye'ye Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği toplantısı çerçevesinde gelmesi oluşturacak.

Türk iş dünyası da, İran'ı ilgi alanına aldı. Bu çerçevede TÜSİAD da, Tahran'a ziyarette bulunacak.

35 MİLYAR DOLAR

BM, Ocak ayının ortasında İran'a uygulanan yaptırımların yani ekonomik ambargonun kaldırıldığını duyurmuştu. ABD ve AB'de ambargonun kaldırılması yönünde kararlar almıştı. Yaptırımların ardından derin kültürel ve tarihi ilişkileri bulunan Türkiye ile İran birbiri için iki önemli Pazar olma potansiyeli kazandı. Resmi yetkililerin ifadelerine göre; iki ülke arasındaki ticaret hacminin 35 milyar dolara ulaştırılması hedefleniyor. Bu ticari potansiyel; Suriye ve bölgesel konulardaki ihtilaflara rağmen Türkiye ile İran'ın ilişkileri düzeltme yönündeki en önemli motivasyonlarından birini oluşturuyor.

Milliyet

Rusya: Türkiye, Kürtlere saldırıyor

Rusya'nın Suriye'deki ateşkesi izleme merkezinin başkanı Sergey Kuralenko, Türkiye'nin El Nusra'yla savaşan Kürt güçlere

topçu saldırısı düzenlemeye devam ettiğini söyledi. Kuralenko düzenlediği basın toplantısında, Türkiye'nin Suriye'deki örgütlere silah yardımı yapmaya da devam ettiğinin belirtti: "Türkiye sınırından neredeyse her gün El Nusra ve Ahrar'uş Şam gibi terörist grupların kontrolündeki noktalara ikmal malzemeleri ve silah taşıyan konvoylar geçiyor."

Öte yandan Kuralenko, Suriye'nin Hama, Humus, Lazkiye, Şam, Halep ve Dera bölgelerinde ateşkese 'genel olarak' uyulduğunu bilgisini paylaştı. Kuralenko "İblid ve Halep'te çatışmaların sürmesinin tüm sorumluluğu teröristleri destekleyen Türkiye'ye ait" ifadelerini kullandı.

Demirtaş: Meclis'ten çekilme gündemimizde yok

Halkların Demokratik Partisi (HDP) Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş ve parti yönetimi, aralarında ÖDP, EMEP, Halkevleri, HDP bileşeni parti ve kimi STK'lerle bir araya geldi.

Demirtaş, Her konuşmamızdan sonra hükümetin bizi linç ettirmek istediği her dönemde dokunulmazlıklarımızı gündeme getirdi. Şimdi yeniden çarpıtmak için yeniden bunu gündeme getirdi.

"Defalarca açıklama yaptık, açık çek verdik. 550 milletvekilinin dokunulmazlıklarını kısıtlayalım. Hepimiz için. Hayır bunu kabul etmiyorsunuz, parlamento 4 gruba ait bütün dokunulmazlık dosyaları indirelim hepsini kaldıralım. Biz evet oyu vereceğiz. Ama hırsız, yolsuzluk yapmış olanların dokunulmazlık dosyalarını ayıracaksınız, bizi konuşmalarımızdan dolayı dokunulmazlık tehdidi ile parlamento ve komisyona sevk edeceksiniz. Hükümetin kendisi bilir.

"Görülüyor ki bir siyasi aç alma ve linç, özellikle şahsımla ilgili de Saray'daki şahsın intikam alma duygusu dokunulmazlıkları gündeme getiriyor. Gündemden kalkmasını istiyoruz. İki yöntem öneriyoruz ya 550 milletvekilinin tamamı kısıtlansın ya da dokunulmazlığı bulunan bütün dosyaları kaldıralım."

"Meclis'ten çekilme gibi bir gündemimiz yok. Dokunulmazlık dosyaları yüzlerce var. MHP denen parti AKP'nin komisyonu haline gelmiş, parti olmaktan çıkmış. Başvurmuş ısrarla bizim dokunulmazlık dosyalarımız gelsin diye. Sizinkiler ne olacak? Rüşvetle hırsızlıkla suçlanan vekilleriniz var.

"Partilerin içleri kazan gibi kaynıyor bunu tahvil etmenin en etkili yolu HDP'ye saldırıdır. 59 milletvekiliyiz nasıl karar verecek sek hep birlikte hareket edeceğiz."

Suriyeli Muhalif Komutan: Kürdistan haritası çizilmek isteniyor

Halep'in Mare kasabasındaki muhalif komutanlardan Nebil Ferruh, 'PYD'nin amacı, Mera'yı ele geçirip Suriye Kürdistan'ının sınırlarını çizmek' diye konuştu.

Yenişafak'ta yer alan haberde, Stratejik öneme sahip olan Mare kasabasının Rusların yoğun bombardımanından sonra, PYD

ve rejim güçleri tarafından da kuşatma altına alındı belirtiliyor. Ayrıca Mare kasabasının, Türkiye'nin istediği güvenli bölge projesinin en önemli ayağını oluşturduğu da vurgulanıyor. Muhalif komutan Ferruh, "Bu savaşta 200 bin kayıp verdik. 5 binden fazla yaralımız oldu. Harebeye dönen Mare'de Kürdistan'ın sınırları çizilmeye çalışılıyor" dedi. Haberde, Arap komutan Ferruh'un, 'PYD'nin amacının Mare'yi ele geçirip Çobanbey ve Cerablus hattından Suriye Kürdistan'ının sınırlarını çizmek olduğunu' söylediği de belirtiliyor. **NerinaAzad**

Vatikan'ın Erbil'den istediği...

Vatikan'ın Irak Temsilcisi Alberto Ortega Martin, Peşmerge Güçleri'nden IŞİD'in kontrolündeki bölgeleri kurtarmasını talep etti.

Başkan Mesud Barzani, bugün Vatikan'ın yeni atanan Irak Temsilcisi Alberto Ortega Martin ile beraberindeki heyeti kabul etti.

Başkanlığın web sayfasından yapılan açıklamada, Mesud Barzani'nin görüşmede terörün dünya güvenliğine tehdit oluşturduğuna dikkat çekerek, "Kürdistan halkı ve Peşmerge Güçleri IŞİD efsanesini yıkarak görevini yerine getirdi. Dünyanın ciddi bir şekilde teröre karşı savaşması gerekiyor" dedi.

Kürdistan Bölgesi'ndeki göçzede sorununa da değinen Barzani, Kürt milletinin insani görevini yerine getirerek göçmenlere barınma imkanı verdiğini, farklı inanç ve kültürlerin, birlikte yaşamaya engel olmadığını dile getirdi.

Alberto Ortega Martin ise, 1991 Ayaklanması'nın (Raperin) 25'inci yıldönümü nedeniyle Başkan Barzani'yi kutladı, terör nedeniyle evlerini terket-

mek zorunda kalan binlerce göçzedeye ayırım yapmaksızın kucak açan Kürtler'e teşekkür etti.

Dinlerin, birlikte yaşam konusunda önemli bir role sahip olduğunu vurgulayan Martin, terörün amacının insan-

lığın barış içinde yaşamasına engel olmak olduğunu söyledi.

Konuk heyet, Kürtler'in IŞİD'e karşı elde ettiği başarıyı kutlayarak, örgütün kontrolündeki diğer bölgelerin de kurtarılmasını talep etti. **Rûdaw**

Sur'a aşkla bağlıyım

Selahattin Demirtaş'ın çağrısını yaptığı ve dün gerçekleşen 'Sur yürüyüşü'nü değerlendiren Davutoğlu "Ben Sur'un her taşını Demirtaş'tan çok daha iyi bilirim ve ona aşkla bağlıyım" dedi.

Türk Başbakan Ahmet Davutoğlu, AB Konseyi Başkanı Donald Tusk ile düzenlediği ortak basın toplantısında konuştu. Selahattin Demirtaş'ın çağrısını yaptığı ve dün gerçekleşen 'Sur yürüyüşü'nü değerlendiren Davutoğlu, Her şeyden önce bütün provakasyonlara bütün şiddet çağrısına rağmen bu çağrılara kulak asmadan Diyarbakır'ın huzuru için vakur bir tavır sergileyen vatandaşlara teşekkür ediyorum.

Silahlanma, provakasyon çağrıları yapıldı.

Diyarbakır halkı bunlara yüz vermedi. Ben de her haftasonu bölgedeyim bildiğiniz gibi. Bölge halkı Türkiye'nin huzurunu ve istikrarını ne demek olduğunu biliyor. Terör örgütüne karşı da basiretli bir tavır sergiliyor. Bütün bu çağrıların cevapsız kalması anlamlıdır.

Demirtaş'ın bir tutumuna dikkat çekmek isterim, Cizre'de haftalarca operasyonlar sürdü, kararlı şekilde Cizre'nin, Silopi'nin, Sur'da mücadele ettik. Nerede gerçek anlamda terör örgütlerine yaklaşıldığı zaman oldu Cizre'de bir bina hikayesi söz konusu oldu. Aylarca niye bu konularda söz söylemedi? İsterler ki daha çok aile ölsün. Çetenin elebaşlarına geldiği zaman sıra, birden hep beraber bunu nasıl engelleriz diye çaba içine giriyorlar. Cizre'de bunu yaptılar. Çünkü biliyorlardı ki son birkaç gün içinde kalanlar terörü yapanlar.

Bizler orada hayatını kaybeden gençler için üzülüyoruz. Diyarbakır, Şırnak halkının ve bütün vatandaşların

bunu görmesini istiyoruz. Kendi elebaşlarına sıra geldiğinde onları kurtarmak için çaba sarf ediyorlar. Dün de saat saat takip ettim, çağrıda bulunduk.

Teslim olmak isteyenlere her türlü kolaylığı gösterin dedik. Kimse adalet önüne çıkarılmadan cezalandırılmaz. Bugün İstanbul'da olduğu gibi bir saldırıda bulunmamış olsun yeter ki. Kim teslim olmak isterse hayatı teminat altındadır. Suriye'de Irak'ta yaşanan tablolar gibi Türkiye'nin geleceğini karartmak.

Sur'u Demirtaş'tan çok daha iyi bilirim ve ona aşkla bağlıyım. İran'da da şimdi cuma namazını hatırladılar. Ezanları susturup bir takım marşlar söyleteler bunlar. Hz. Peygambere açıkça hakaret edenler, vekil barındalar bunlar.

Diyarbakır halkı onlara itibar etmedi, şimdi de cuma namazı gibi dinimizin kutsal ibadetini kullanarak kendilerini halka yakın görmek ister. Demirtaş bilsin, herkes onu da tanır, bu toprakların düşüncelerine ne kadar uzak olduğunu da bilir. Tek hedefimiz var, kamu düzenini kurmak, demokratik hakları korumak diye konuştu, **nerinaazad.com**

'HDP'li vekiller tutuklanabilir!'

TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop, TBMM'de gazetecilerle sohbetinde açıklamalarda bulundu. HDP'lilerin tutuklanabileceğini söyledi.

Dokunulmazlık dosyalarının Karma Komisyon'da gündeme alınması için yoğun talep olduğunu belirten Şentop, MHP ve CHP'den peş peşe talepler geldiğini kaydetti.

Şentop, hangi dosyaların karma komisyon gündemine alınacağına nasıl karar verileceği konusundaki soruları ise şöyle yanıtladı: "Daha önce uygulanan birtakım kriterler var. Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nde bulunan kriterler bunlar. Bunu yürürlükten kalkmasına rağmen Anayasa Mahkemesi de uygulamış. Bunların birincisi isnadın ciddiliği, ikincisi; siyasi mülahaza ile soruşturma yapıp yapılmadığı, üçüncüsü; kamuoyu etkisi, suçun dosyanın kamuoyunda uyandırdığı etki ve dördüncüsü; milletvekilinin şeref haysiyetinin korunmasıyla ilgili bir kriter. Bu kriterler içinde kamuoyu etkisi en önemli tabii..."

Yargıdan taziye çadırı, özerklik çağrılarına ilişkin dosyaların henüz TBMM'ye ulaşmadığını dile getiren Şentop, Başbakanlık'a intikal ettirilen dosyalar arasında 6-8 Ekim olaylarına ilişkin dosyalar olduğunu söyledi.

HDP'li milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasına yönelik geçmişte açıklamalar yaptığını anımsatan Şentop, "MHP ve CHP istiyor, oybirliği ile dokunulmazlıkların kaldırılması kararı çıkabilir mi?" sorusunu "Çıkabilir" diye yanıtladı. 41 HDP'linin 261 dosyası var

Şentop, komisyon gündemine kaç dosyanın gelebileceği konusundaki soruya ise, "Bir şey söylemek doğru olmaz. HDP'li 41 vekilin 261 dosyası var. Şimdilik tabii" karşılığını

verdi.

Şentop gazetecilerin "Dokunulmazlıkları kalkan vekiller tutuklanabilir mi?" sorusunu "Dokunulmazlıkta anayasa dört şeyi engeller. Bir gözaltına alınamaz, ikincisi sorgulanamaz, tutuklanamaz ve yargılamaz. Kaldırıldığı zaman da bunların hepsi olabilir. Tutuklama olabilir de olmayabilir de, bu dosyaların akıbetine bağlı" diye yanıtladı. **nerinaazad.com**

День памяти легендарного Мустафы Барзани

1 марта 1979 года перестало биться сердце выдающегося деятеля курдского освободительного движения Моллы Мустафы Барзани

Детство и юность

Барзани родился 14 марта 1903 года в поселке Барзан, в семье лидера одноименного племени, шейха Мухаммеда. Отец вскоре после рождения сына умер, и Мустафу воспитывали его братья, шейх Абдель-Салам, а после ареста последнего турками (1914) и казни — шейх Ахмед Барзани. Сам Барзани рассказывал, что его первым детским воспоминанием является арест его семьи турками (после очередного восстания) и заключение его с матерью в тюрьму. "Я открыл глаза, чтобы увидеть себя пленником," — говорил он.

Барзани получил традиционное религиозное образование в медресе в Барзане и Сулеймании, где считался лучшим учеником; за познания в богословии он стал известен под уважительным прозвищем "Молла Мустафа". Он находился под большим влиянием личности своего старшего брата шейха Ахмеда, который, по его признанию, заменил ему отца.

В боевых действиях Барзани принимал участие, начиная с 1919 года, то есть с 16-летнего возраста, когда он был послан братом во главе отряда против англичан для поддержки Махмуда Барзанджи. Вскоре он участвовал в экспедиции, имевшей целью спасение нескольких армянских семейств от турецкой резни. Во время барзанского восстания 1931—1932 годов Барзани впервые отличился как полководец, разгромив в долине Важи иракскую колонну (два батальона, усиленных тремя кавалерийскими и полицейскими ротами и артиллерийской батареей). После подавления восстания он эмигрировал в Турцию, затем сдался на амнистию, но, вопреки обещаниям, был сослан вместе с шейхом Ахмедом и всей семьей на юг Ирака, затем в Сулейманию. При этом была предпринята первая попытка убить его (губернатор Мосула пытался отравить его с помощью кофе).

Восстание 1943—1945 гг. и Мехабадская республика

В 1943 году Барзани с помощью националистической организации "Хива" ("Надежда") бежал из Сулеймании в Иран, собрал там отряд, вторгся в Барзан и поднял новое восстание, разоружив все полицейские посты в области. Под давлением англичан иракское правительство заключило с ним перемирие, пообещав автономию для Барзана. В августе 1945 года боевые действия были возобновлены при помощи английских танков и авиации, и Барзани, после первых успехов, был вынужден покинуть Барзан. Вместе со всем племенем (10 тыс. человек, из них 2 тыс. вооруженных мужчин) Барзани ушел в советскую зону оккупации в Иране, где вскоре была провозглашена Мехабадская Республика; Барзани был назначен главнокомандующим ее силами и получил звание генерала. 16 августа 1946 года Барзани был заочно избран председателем новообразованной Демократической Партии Курдистана.

Поезд в СССР

После падения Мехабадской республики в декабре 1946 года Барзани и барзанцы оказались в сложном положении. В результате весной было принято решение: племя возвращаться в Ирак, тогда как сам Барзани с добровольцами сделает попытку прорваться в СССР. Собрав отряд из 500 человек, Барзани выступил из Барзана через территорию Турции и Ирана и, разбив при Маку иранские войска, вышел к реке Аракс и 17—18 июня 1947 года в районе Нахичевани, Азербайджана, вступил в СССР.

По воспоминаниям П.Судоплатова, "прорвавшиеся через границу боевые отряды Барзани насчитывали до двух тысяч бойцов, с ними находилось столько же членов их семей". В СССР барзанцам некоторое время давали военное обучение в Азербайджане, но затем их сослали в Узбекистан. П.Судоплатов вспоминал, что "Советские власти сначала интернировали курдов и поместили в лагерь, а в 1947 году Абакумов приказал мне провести переговоры с Барзани и предложить ему и прибывшим с ним людям политическое убежище с последующим временным расселением в сельских районах Узбекистана поблизости от Ташкента. Советская сторона согласилась, чтобы Барзани и часть его офицеров прошли спецобучение в наших военных училищах и академии. Я также заверил его, что расселение в Средней Азии будет временным, пока не созреют условия для их возвращения в Курдистан."

Во главе Сентябрьского восстания

После Иракской революции 14 июля 1958 года Барзани вернулся в Ирак (6 октября), где его встретили как общенационального героя. Ему тотчас был выделен один из лучших особняков Багдада. Первоначально отношения Барзани и возглавляемой им ДПК с лидером Ирака Абдель-Керимом Касемом складывались наилучшим образом. Но отказ Касема предоставить автономию Курдистану и его поворот в сторону арабского шовинизма вызывает напряженность, приводящую к силовой попытке подавить курдское движение (сентябрь 1961 года). Эта попытка, в свою очередь, положила начало так называемому "Сентябрьскому восстанию", охватившему весь Курдистан.

Барзани, хотя и не был инициатором восстания (считая его несвоевременным и неподготовленным), активно готовился к возможному столкновению, закупал (на предоставленные СССР средства) оружие и т. д. Восстание застало его в Барзане, где он жил с начала года (после фактически-

го разрыва с Касемом и отъезда из Багдада). Выступив из Барзана с 640 бойцами — в основном старыми соратниками по походу в СССР — он быстро увеличил свою армию, одержал ряд побед над правительственными войсками и овладел горной частью Курдистана, создав фактически независимое государство и затем сформировав его правящие органы. Барзани опирался прежде всего на племена и племенную элиту, с которой был тесно связан в бытовом и психологическом отношении. Это вызвало напряжение между ним и лево-ориентированными интеллектуалами ДПК (во главе с первым секретарем Ибрагимом Ахмедом), которые считали его "отсталым феодалом" и пытались оттеснить от руководства движением. Весной 1964 года между Барзани и Политбюро произошёл открытый кон-

фликт, закончившийся полной победой Барзани и бегством Политбюро и его сторонников в Иран. С этого момента Барзани приобрёл положение абсолютного лидера ДПК, уже никем никогда не оспаривавшееся.

Основные требования Барзани к Багдаду сводились к предоставлению Курдистану широкой автономии и прекращению дискриминации курдов при назначении на государственные должности и распределении бюджетных средств. Будучи реалистом, целей создания независимого Курдистана он не выдвигал; он отдавал себе отчёт, что такая акция противоречит интересам как всех ближневосточных, так и великих держав, а потому заранее обречена на неудачу и способна только погубить курдское движение. Впрочем, в минуты особого подъёма или раздражения против Багдада у него вырывались слова о провозглашении независимости. Барзани стремился ладить с властями Турции, Сирии и Ирана (стран, разделивших Курдистан) и подчеркивал, что курды в каждой стране должны решать свои проблемы самостоятельно. С другой стороны во всех странах, где проживали курды (включая Ливан), были созданы свои "Демократические партии Курдистана", ставившие целью помощь барзанистскому движению; согласно их идеологии, Иракский Курдистан — центр курдского движения, и успех курдов во всех частях "Большого Курдистана" неразрывно связан с успехом или неудачей Барзани в Ираке. В смысле международной политики Барзани пытался не связывать курдское движение с каким-то одним блоком, а обеспечить ему максимально широкую поддержку: продолжая получать помощь из Москвы, он обеспечил себе поддержку Ирана и Израиля, благожелательное отношение Египта, в меньшей степени Сирии; сильны были позиции курдов и во Франции. Особенно упорно и настойчиво стремился Барзани заручиться поддержкой США; но это удалось ему только в 1972 году, когда Ирак тесно сблизился с СССР. В интервью западным журналистам он настойчиво подчеркивал, что он — не коммунист, и определял себя как "нейтрала" (то есть сторонника "позитивного нейтралитета" — того, что впоследствии стали называть "неприсоединением").

Договор 11 марта 1970 года между Барзани и Саддамом Хусейном, признавший право курдов на автономию, был вершиной политических успехов Барзани. Однако вскоре отношения между Барзани и Багдадом вновь стали портиться. В "мирный" период он пережил целый ряд покушений, организованных спецслужбой "Мухабаррат": в ночь на 7 декабря в Багдаде была обстреляна машина его сына Идриса; 29 сентября 1971 года в его резиденцию в Хаджи-Омране была заслана делегация арабских шейхов, снабжённых взрывчаткой (погибло двое охранников; сам Барзани отделался царапиной). В июле 1972 года к Барзани был подослан новый убийца (сирийский курд Ибрагим Габари), впрочем с самого начала перевербованный курдской спецслужбой "Парастин", которая и предъявила его журналистам.

Изданный баасистами Закон об автономии Курдистана (11 марта 1974 года г.) Барзани не признал. Основным пунктом противоречий был вопрос о границах автономии. На совещании курдского руководства, отвергшем прави-

ТЕЛЬСТВЕННЫЙ ЗАКОН, Барзани заявил буквально следующее: "Они (Баас) хотят, чтобы мы уступили Киркук и другие районы. Это невозможно. (...) Я не хочу, чтобы курды пришли к моей могиле и плюнули на неё, говоря: "Зачем ты продал Киркук?!"

В этом последнем восстании Барзани пользовался массовой поддержкой Ирана, имевшей жизненно важное значение. Шаху он не доверял, называя его "гадюкой, всегда готовой укусить". Но он полностью доверял гарантиям, данным ему госсекретарём США Киссинджером. Поэтому ирано-иракское соглашение в г. Алжире от 6 марта 1975 года явилось для него неожиданным ударом. 19 марта Барзани, оказавшись в безвыходном положении, отдал приказ о прекращении сопротивления и уходе в Иран; 22 марта он сам покинул иракскую территорию.

Последние годы и смерть

Шах предоставил ему дом в Кередже (пригород Тегерана). Однако крушение восстания оказалось для него и физическим ударом: уже в апреле его здоровье резко ухудшилось, летом он уехал на лечение в США, где ему поставили диагноз: рак. Весть об этом Барзани воспринял стоически: его сын Масуд, приехавший в США через несколько дней после постановки диагноза, вспоминает, что Барзани казался единственным весёлым человеком среди курдов, всячески пытаясь развеять мрачное настроение окружающих. "Смерть — это путь всех людей, — сказал он при встрече сыну. — Это — судьба, с которой невозможно бороться".

Барзани продолжал, насколько мог, прилагать усилия для курдского национального дела. Он активно добивался встреч с американскими политиками, настаивал на встрече с новоизбранным президентом Картером, пытаясь заставить США изменить свою позицию в курдском вопросе. Весть о свержении шаха в Иране внушила ему новые надежды. Но в этот момент его здоровье окончательно ухудшается.

1 марта 1979 года Барзани скончался в Вашингтоне. Его тело было похоронено в Шно, близ ирано-иракской границы; в 1993 году прах был перенесён в Барзан.

После смерти Моллы Мустафы ДПК и курдское движение в Ираке возглавил его сын Масуд.

Характеристика и историческая роль

Все, знавшие Барзани, в равной степени отдают должное как его талантам политика и воина, так и его высоким моральным качествам. Его личная неприязнительность и аскетизм, преданность своим соратникам и своему делу, справедливость и гуманность, в сочетании с выдающимися интеллектуальными способностями, сделали его предметом всеобщего поклонения в Курдистане. Кази Мухаммед на суде отзывался о нём в следующих выражениях: "Я могу сказать, что Молле Мустафе Барзани свойственны человечность, смелость, прямота, бесстрашие — все эти черты, которые присущи великим людям (...). Также он имеет все качества, присущие мусульманским святым — любовь к Богу, религии и беднякам". Нейтральные наблюдатели (Эрик Руло, Дана Адамс Шмидт и др.) также чрезвычайно высоко ставят моральные и человеческие качества Барзани.

О Барзани как о полководце лучше всего свидетельствуют его враги. После прорыва Барзани с 500 соратниками боевых порядков иранской армии при Маку (9 июня 1947 года) начальник иранского генштаба Размара отдал приказ провести расследование: каким образом стало возможным подобное, "несмотря на то, что у армии было в 10 раз больше бойцов, чем у барзанистов, и, кроме того, она располагала такими средствами как автомобили и т. д." В том же приказе названы потери иранцев: 31 убитый и 35 раненых (в их числе и старшие офицеры). Барзанцы, по бесспорным данным (есть поименный список участников похода) — потеряли убитыми двух человек, из них одного уже после прорыва.

Насколько Барзани был щепетилен в моральном отношении, красноречиво свидетельствует случай, рассказанный в воспоминаниях Масуда Барзани. Сын, в качестве начальника спецслужбы "Парастин", предложил ему план убийства Хайраллаха Тульфаха (родственник и ближайший сподвижник Саддама Хусейна). У курдов была гарантированная возможность подложить в дом Хайраллаха мощную бомбу. Выслушав доклад, Барзани спросил, не пострадают ли члены семьи Хайраллаха — женщины и дети? И узнав, что здесь никакой гарантии быть не может, категорически запретил сыну ныне и впредь "даже и помышлять о подобных вещах".

Будучи деятелем национально-освободительного движения и глубоко верующим мусульманином, Барзани был решительно чужд всякой национальной или религиозной нетерпимости. В его отрядах наряду с курдами и мусульманами сражались арабы и христиане (халдеи и ассирийцы); он постоянно наставлял пешмарга, что война идет не с арабским народом, а с иракским режимом. Гуманное обращение с пленными также было одним из его постоянных требований.

Хотя восстание, поднятое Барзани, в конце концов потерпело крах, ему удалось заложить фундамент курдских политических структур, которые при более благоприятном обороте событий в 1991—2003 годах привели к созданию формально федерального, а фактически полунезависимого Иракского Курдистана.

Президентский офис Курдистана приветствует идею федерализма для Сирии

Офис президента Курдистана и "Демократическая партия Курдистана" (ДПК) заявили о своей поддержке реализации федеральной системы в Сирии, в том числе – создания курдского федерального округа на севере страны.

Офис президента в четверг опубликовал заявление, в котором сказано, что такой проект может принести примирение в Сирии в целом. Заявление также призывает сирийские курдские группы оставаться едиными и быть настойчивыми в сохранении прав курдов в стране.

В то же время, представитель политбюро ДПК выпустил заявление в поддержку проекта сирийских курдов, и указывающее, что федерализм является лучшим решением в стране, повергнутой в хаос. ДПК также призывает сирийские курдские политические партии урегулировать свои споры и поддержать единство курдов.

Сирийские курды планируют создание федерального округа в Северной Сирии

Взяв под свой контроль обширные территории на севере страны, сирийские курдские силы хотят создать там федеральный курдский регион Сирии.

Идрис Нассан, заместитель министра иностранных дел кантона Кобани, сообщил "Bas-News", что этот проект создается на основе единства и согласия всех жителей этой области, а не только курдов.

"Мы не намерены разделить Сирию или создавать курдское государство", заявил Нассан, по мнению которого этот федеральный округ будет для представителей всех сирийцев и укрепит национальное единство страны, аналогично Объединенным Арабским Эмиратам, которые являются самой развитой страной в регионе.

Что касается формы будущей федерации, Нассан заявил, что "она будет формироваться на основе демографического состава района, чтобы соблюдать свободу и справедливость".

Мировые державы, Россия и США, продемонстрировали свое согласие по проекту федерализма на севере Сирии. Россия поддерживает федерализм для Сирии в целях обеспечения прав меньшинств и защиты их от угнетения. Заместитель министра иностранных дел России Сергей Рябков заявил, что Сирия вероятно, станет федеральным государством, если текущая политика в стране потерпит неудачу.

Лавров заявил о необходимости перекрытия турецко-сирийской границы

Границу между Турцией и Сирией необходимо перекрыть для прекращения поставок вооружения террористам, заявил министр иностранных дел России Сергей Лавров на 31-й сессии Совета ООН по правам человека.

В Минобороны РФ неоднократно заявляли о потоке вооружения боевикам из Турции, о необходимости перекрытия границы говорили также и в правительстве США, которое ранее предложило Анкаре технологии для контроля над приграничными территориями.

kurdistan.ru

С июня 2014 года на Махмурском фронте убиты 500 джихадистов

Наджат Али, командир сил пешмерга на линии фронта в Махмуре, расположенном на юго-запад от столицы Иракского Курдистана – Эрбиля, сообщил, что за исключением нескольких деревень, все курдские территории в пригороде Махмура находятся под полным контролем курдских сил пешмерга. По его словам, с начала войны в боях на этом направлении были уничтожены 500 боевиков "Исламского государства" (ИГ), в том числе десятки командиров.

"По крайней мере, 200 трупов были оставлены отступающими экстремистами". Причем, по словам курдского командира, возраст большинства убитых боевиков составляет от 12 до 30 лет. Во время боестолкновений силы пешмерга также захватили большое количество тяжелого оружия, боеприпасов и бронемашин ИГ, ранее, в июне 2014 года оставленного иракской армией в Мосуле.

Али также сообщил, что жите-

ли Мосула продолжают рисковать своей жизнью, пытаясь бежать от ИГ и найти убежище в Курдистане. По его данным, боевики расстреливают всех, уличенных в попытке покинуть город, а "те, кому удается прибыть в районы, контролируемые силами пешмерга, проходят проверку сил безопасности,

чтобы выяснить их возможные связи с джихадистами."

Что касается международной военной поддержки сил пешмерга, воюющих на переднем крае в Махмуре, Али сказал, что за исключением трех противотанковых систем "MILAN", его бойцы не получили никакого оружия.

Богданов обсудил с послом США урегулирование в Сирии

Координацию усилий по контролю за соблюдением режима прекращения огня в Сирии обсудил замглавы МИД РФ Михаил Богданов с послом США в

Москве Джоном Теффтом, сообщает российское внешнеполитическое ведомство. Как говорится в сообщении, размещенном на сайте МИД РФ, Богданов принял Теффта по просьбе последнего. "В ходе беседы состоялся подробный обмен мнениями по всему комплексу вопросов сирийского урегулирования с акцентом на эффективность координации уси-

лий по контролю за соблюдением режима прекращения огня в Сирии в соответствии с российско-американскими договоренностями, закрепленными резолюцией СБ ООН, а также содействие налаживанию устойчивого переговорного процесса под эгидой ООН в Женеве", - говорится в сообщении. Кроме того, как говорится в другом сообщении МИД, Богданов в четверг принял представителя сирийского оппозиционного Народного фронта за перемены и освобождение Кадри Джамиля.

"Состоялось обсуждение комплекса вопросов политического урегулирования в Сирии, в том числе реализации российско-американских договоренностей о прекращении с 27 февраля боевых действий в этой стране. Акцентированное внимание было уделено запланированному на ближайшее время возобновлению в Женеве под эгидой ООН переговоров между представителями сирийского правительства и оппозиции в соответствии с положениями резолюции Совета Безопасности ООН", - говорится в сообщении.

"Была подчеркнута императивность подключения к этим переговорам всех заинтересованных сирийских сторон, как это предусмотрено Мюнхенским заявлением Международной группы поддержки Сирии от 11 февраля, в том числе оппозиционеров, разделяющих московскую и каирскую политические платформы, включая представителей курдских сил", - отмечает МИД РФ.

Михаил Дегтярев призывает остановить трагедию курдов

Член Высшего Совета ЛДПР, депутат Госдумы Михаил Дегтярев подготовил обращение на имя генерального секретаря ООН Пан Ги Муна, в котором просит рассмотреть вопрос о создании курдского национального государства.

Парламентарий напомнил, что курды, не имеющие собственной родины, подвергаются гонениям и истреблению. Трагедия народа, насчитывающего, по разным оценкам, от 40 до 50 млн человек, по мнению депутата, может прекратиться лишь в случае, если международное сообщество найдет в себе силы признать факт, что курды нуждаются в собственном государстве.

Данное предложение не создаст какого-либо прецедента в мировом праве. Так, 29 ноября 1947 года Генеральная Ассамблея ООН приняла резолюцию № 181, содержавшую план по разделу Палестины и фактически созданию еврейского государства. 14 мая на основании этого документа была провозглашена Декларация независимости Израиля.

Тогда главной причиной того, что мир все-таки решил создать государство для народа, который 2 тысячи лет скитался по разным странам, стали итоги Холокоста. Нечто подобное, хотя и в меньших масштабах, сегодня происходит с курдами.

"Курдский народ десятилетиями притесняют. После вторжения США в Ирак и создания ДАИШ, после радикализации турецкого правительства в отношении курдов совершается геноцид. Регион

может успокоиться, если курды обретут государство, — отмечает Дегтярев. — Если этого не произойдет,

все державы должны знать, что миллионы жертв будут на их совести".

Самая большая популяция курдов (около 18 млн человек) проживает в Турции. Их ведущей объединяющей организацией является Курдская рабочая партия, активисты которой с завидной периодичностью подвергаются насилию. До 8 млн курдов проживают в Иране, чуть меньше (6,5 млн) — в Ираке. Около 4 млн представителей этой нации до войны можно было обнаружить в Сирии.

Багдад поддерживает РПК для реализации своей повестки в Курдистане

Как сообщают СМИ Курдистана, иракское правительство пытается привлечь шиитских ополченцев "Хашд аш-Шааби" к операции по освобождению Мосула от

зан РПК и аффилированных с ними сил в Синджаре и других районах вблизи Мосула, надеясь этим обеспечить реализацию своей повестки дня в Северном

Ираке. Член иракского парламентского комитета по вопросам обороны и безопасности Шахаван Абдулла, сообщил "BasNews", что Региональное правительство Курдистана (КРГ) ясно дало понять Багдаду, что никаким другим силам, кроме официальной армии Ирака, не будет позволено войти на территорию Курдистана для подготовки к операции в Мосуле. Сейчас иракское правитель-

ство развернуло более 4000 войск на переднем крае фронта борьбы против ИГ в Махмуре, вблизи города Эрбиль. Но участие шиитского ополчения по-прежнему остается спорным вопросом, хотя иракский премьер Хейдар аль-Абади недавно подтвердил, что они примут участие в миссии. Депутат Абдулла настаивает на том, что не только курды, но и местные арабы-сунниты в провинции Ниневия выступают против участия "Хашд аш-Шааби". Шиитские ополченцы были неоднократно уличены в противоправных и преступных действиях против суннитов и курдов.

По мнению депутата, РПК и другие силы в Синджаре, которые поддерживаются иракским правительством, не способны создать военную угрозу для пешмерга и Курдистаном в целом, "но они могут создать препятствия на пути ожидаемого референдума по вопросу о независимости Курдистана".

По данным Абдуллы, вблизи Синджара расположены около 500 вооруженных людей, численность к РПК и получающих заработную плату и оружие от иракского правительства.

"Исламского государства" (ИГ), несмотря на то, что это грозит разжиганием еще одного межрелигиозного конфликта в регионе.

Сообщается также, что Багдад привлек к осуществлению этого плана "Рабочую партия Курдистана" (РПК).

Как утверждают источники агентства "BasNews", шиитское правительство в Багдаде сейчас планирует увеличить число парти-

Турецкие курды требуют отмены комендантского часа

Лидер турецкой прокурдской Демократической партии народов Селлахаттин Демирташ призывает своих сторонников выходить на митинги против комендантского часа в городах на юго-западе страны.

Во многих населённых пунктах он действует уже три месяца — из-за силовой операции против Курдской рабочей партии, которая в Турции считается террористической.

В крупнейшем городе региона, Диярбакире, это привело к массовым беспорядкам и столкновениям с полицией.

— Мы не хотим, чтобы правящая партия вела грязную войну в наших городах, на нашей земле, в нашей стране. Мы осмелились выйти на улицы, чтобы выразить протест — протест против тех, кто посмел начать войну. Запрещение этой акции, суд над её участниками будет преступлением. Это незаконно, — заявил Селлахаттин Демирташ.

В свою очередь турецкое руководство обвиняет Демократическую партию народов в разжигании ненависти и сотрудничестве с

Рабочей партии Курдистана:

— Вы когда-нибудь слышали, чтобы они критиковали Рабочую партию Курдистана за то, что они берут в руки оружие? Они не хотят мира. Напротив, своим сотрудничеством с террористами они хотят погрузить Турцию в хаос. Мы им этого не позволим, — заявил премьер-министр Турции Ахмет

Давутоглу. Накануне власти отменили комендантский час в городе Джизре, который также населён в основном курдами. Ограничения теперь действуют только ночью. Жители, которые бежали после начала силовой операции, начали возвращаться в свои дома — или то, что о них осталось в результате боевых действий.

Палата представителей Конгресса США приняла резолюцию по геноциду езидов и христиан

Комитет Палаты представителей США по иностранным делам принял в среду два решения по военным преступлениям на Ближнем Востоке.

Первая резолюция касается геноцида "Исламского государства" (ИГ), совершенного против христиан, езидов и других этнических и религиозных меньшинств Ближнего Востока.

Члены комитета также проголосовали за вторую резолюцию, требующую международного трибунала, чтобы "провести к ответственности за военные преступления жестокий режим Асада".

"ИГ заявило, что не допустит дальнейшего существования езидов и искоренит христианские общины в подконтрольных районах", заявил председатель комитета Эд Ройс, настаивающий на том, что ИГ виновно в геноциде, и миру пора признать это, "прежде, чем будет слишком поздно".

Сирийский режим, с другой стороны, обвиняется в военных преступлениях в течение последних пяти лет гражданской войны в стране. Комитет обратился к международному сообществу, чтобы обратить его внимание на "чудовищные военные преступления, совершаемые в массовом масштабе в Сирии Башаром аль-Асадом".

Докладчик ООН: Курдистан — безопасное убежище для меньшинств

Специальный докладчик ООН по вопросам меньшинств высоко оценила дух терпимости и

сосуществования народов в Иракском Курдистане, пообещав обеспечить дальнейшую международную поддержку Эрбиля.

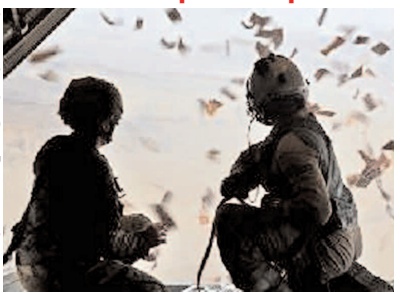
На встрече с премьер-министром Регионального правительства Курдистана (КРГ), Нечирваном Барзани, Рита Ижак высоко оценила роль КРГ в создании атмосферы сосуществования и безопасного убежища для религиозных и этнических меньшинств в курдском регионе Ирака.

Ижак пообещала тесно сотрудничать с международным сообществом, чтобы получить больше гуманитарной поддержки для Курдистана.

Премьер Барзани проинформировал докладчика ООН о текущей ситуации в Курдистане, заявив, что, несмотря на серьезный финансовый кризис, с которым столкнулось КРГ, курды продолжают поддержку более 1,8 миллиона беженцев и внутренне перемещенных лиц, независимо от их этнической и религиозной принадлежности.

Иракские истребители разбрасывают листовки на севере страны

Министерство обороны Ирака в очередной раз распространило листовки над некоторыми районами северных провинций Ниневия и Салахаддин.

Иракские самолеты доставили сообщение жителям района Джазире провинции Салахаддин и города Таль Афар в Ниневии. В листовках содержатся инструкции, рекомендуемые гражданскому населению держаться подальше от позиций "Исламского государства" (ИГ), чтобы не стать мишенью авиаударов иракской армии и сил коалиции.

Ранее правительство Ирака уже распространяло такие листовки в западной провинции Анбар, чтобы предупредить о начале крупной операции по освобождению этих территорий.

Центральное правительство в Багдаде готовится к крупному наступлению против джихадистской группировки. Тем не менее, несмотря на скопление тысяч войск и единиц тяжелой техники на переднем крае фронта в Махмуре, пока не ясно, когда будет запущена операция по освобождению Мосула.

Коалиция разбомбила позиции ИГ около Махмура

В ответ на последние обстрелы курдских сил пешмерга со стороны "Исламского государства"

(ИГ), военные самолеты международной коалиции провели бомбардировку позиций ИГ в Северном Ираке. Представители сил пешмерга на фронте в Махмуре сообщают, что в четверг ИГ произвели атрострел позиций пешмерга, чтобы продемонстрировать свое военное присутствие в этом районе. Но истребители коалиции ответили на это бомбардировкой, нанеся тяжелый урон базам ИГ.

В рамках подготовки к проведению крупного наступления против ИГ в Мосуле иракское правительство развернуло более 5000 солдат, оснащенных тяжелым вооружением, на линии фронта в Махмуре. Тем не менее, дата начала операции остается неизвестной.

ДИПЛОМАТ

№ 8 (343) 7-13 Март 2016 ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Президент Барзани намерен искоренить коррупцию

Президент Иракского Курдистана Масуд Барзани встретился с членами Совета по интеграции и курдскими судебными органами, подтвердив свою полную поддержку борьбе с коррупцией и привлечению к ответственности нарушителей закона. На встрече, про-

шедшей в четверг, Барзани объяснил необходимость борьбы с коррупцией в Курдистане тем, что это может повлиять не только на благосостояние курдского общества, но и на стабильность в регионе.

Барзани заявил, что ни один коррупционер, занимаю-

щий какой бы то ни было пост не может рассчитывать на потворство его или ее преступлениям. "Таким образом, судебная власть и Совет по интеграции располагают моей полной поддержкой, чтобы привести их к ответственности", пообещал Барзани. Недавно президент Курдистана представил пакет реформ по борьбе с острым финансовым кризисом, с которым столкнулся регион. Финансовые трудности усиливаются неоплаченным центральным правительством бюджетом, наплывом беженцев и дорожающей войной против "Исламского государства".

В настоящее время Региональное правительство Курдистана (КРГ) рассматривает все возможные меры, чтобы найти решение этих трудностей, в том числе всеобъемлющие планы реформ и усилия по борьбе с коррупцией.

США обеспокоены политикой РYD в Северной Сирии

США и Россия достигли договоренности о проведении переговоров между сирийским режимом и оппозицией, в то время как США по-прежнему настаивают на устранении Башара аль-Асада от власти.

Как сообщает чиновник сирийского "Курдского Национального Совета", отношения между курдской сирийской "Партией Демократического Союза" (PYD) и сирийским режимом беспокоят США.

PYD и ее вооруженное крыло – "Отряды народной самообороны" (YPG) являются самой успешной наземной силой, противостоящей "Исламскому государству" (ИГ) в Сирии. Они также принимают сторону Ирана и России в международных переговорах по Сирии и пользуются

поддержкой США, которые поставляют им оружие для борьбы против ИГ. Против PYD и YPG как против союзников "Рабочей партии Курдистана" выступает Турция.

По мнению Бахджата Башира, представителя "Курдского Национального Совета", PYD поддерживает свои отношения с режимом Башара аль-Асада, но всегда отрицает это официально.

Центральное разведывательное управление (ЦРУ) предупредило администрацию Обамы, что YPG при поддержке российских и сирийских авиаударов захватывают районы, контролируемые поддерживаемой США сирийской оппозицией, что вызвало опасения у США.

Как сообщает сайт

"Bloomberg", ЦРУ заявило, что имеет доказательства того, что YPG сотрудничали с российскими военными, наносящими авиаудары по базам сирийской оппозиции в городе Марии (Marii) в провинции Алеппо.

В недавнем интервью "Шарк аль-Аусат" чиновник YPG сказал: "У нас есть стратегические отношения с США, и мы не готовы поставить под угрозу эти отношения, так как мы нуждаемся в поддержке США в борьбе с Исламским государством в Сирии".

В беседе с "BasNews" представитель "Курдского Национального Совета", сказал: "Наша позиция ясна: поддержка сирийской оппозиции и удаление от власти Башара аль-Асада".

Силы пешмерга отбили несколько атак ИГ

Боевики "Исламского государства" (ИГ) совершили несколько нападений на позиции курдских сил пешмерга вокруг Мосула, но были отброшены назад и понесли значительные потери.

Азад Хавези, представитель пешмерга, сообщил, что в пятницу утром боевики напали на

курдские позиции в Кяске и Шарухане, воспользовавшись туманной погодой. Атаки были отбиты после четырех-часового противостояния. Военные самолеты международной коалиции поддерживали силы пешмерга.

В ходе столкновений убиты около 100 джихадистов.

ПОСЛЕДНЯЯ

страница

Посол Израиля в США высоко оценил "боевой дух" пешмерга

Посол Израиля в США Рон Дермер высоко оценил роль курдских сил пешмерга в войне против "Исламского государства" (ИГ), подчеркнув, что курды являются друзьями Израиля.

В интервью курдскому каналу "K24" Дермер сказал, что у Израиля есть друзья на Ближнем Востоке "которые действительно любят свободу, и борются за свою свободу". Подчеркнув роль курдов в усилиях по борьбе с терроризмом, Дермер отметил, что ИГ не является угрозой только для Израиля, но для всего Ближнего Востока. Он также пожелал дальнейшего развития отношений между Курдистаном и Израилем.

Израиль называется среди стран, поддерживающих независимость Курдистана от Ирака. Ранее в этом году на конференции, посвященной вызовам безопасности 21-го века, прошедшей в Тель-Авиве, министр юстиции Израиля Аелет Шакед призвала к созданию курдского независимого государства в регионе, заявив, что курды пострадали от несправедливости.

3000 сирийских беженцев вернулись домой из ЕС

По данным центрального правительства Ирака, тысячи иракских беженцев отменили свои заявления о предоставлении убежища в ЕС и добровольно вернулись на родину. Дарбаз

Мухаммед, иракский министр по делам иммиграции и перемещения, об этом заявил на своей пресс-конференции в Багдаде.

Министр также сообщил, что согласно статистическим данным Международной организации по миграции (МОМ), 200 000 иракских семей уехали в Европу.

Число беженцев, отменяющих свои ходатайства о предоставлении убежища в Европе, растет ежедневно. 600 беженцев вернулись в Ирак только в последние несколько дней.

Что касается внутренне-перемещенных лиц (ВПЛ), министр заявил, что 102 000 семей уже вернулись в свои дома после того, как их районы были освобождены от боевиков "Исламского государства" (ИГ), а 608000 семей пока не могут вернуться в свои дома.

Министр также заявил, что людям, которые будут вынуждены бежать в результате ожидаемой операции по освобождению Мосула, будет обеспечен приют.

Активисты открыли в Эрбиле "Стену Доброты"

Курдские активисты создали в Эрбиле, столице Иракского Курдистана, открытую благотворительную стену, поощряя людей оставлять там товары, которые они хотят передать нуждающимся.

"Стена Доброты" расположена на улице "40 метров", она окрашена синим цветом, а плакат на стене гласит: "Оставьте, если вы не нуждаетесь. Возьмите, если вам это нужно". Люди оставляют здесь пальто, куртки, джинсы, обувь и тому подобное. Аналогичные акции ранее проводились в Иране, чтобы помочь нуждающимся и бездомным людям получать помощь, не прося ее лично. Они также побуждают людей спонтанно принимать участие в благотворительной деятельности.

kurdistan.ru

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNIVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТАХИР СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbirlər:

Ramiz Qərib,

Tariyel Cəlil

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakı Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur. e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏS 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filiali

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500